

Ostnina plačana
gotovini

Oddajna pošta
Domžale

Kres

KOČJANČIČ

Julij

7

1937

»KRES«, GLASILO SLOVENSKIH FANTOV, GLASILO ZVEZE FANTOV-SKIH ODSEKOV V LJUBLJANI. — Izhaja 1. vsakega meseca. — Izdaja in tiska Misijonska tiskarna, Groblje - Domžale (predstavnik Jožko Godina, Groblje, p. Domžale). — Urejuje Ivan Martelanc, Ljubljana. — Za uredništvo odgovarja Jožko Godina, Groblje, p. Domžale. — ROKOPISI se pošiljajo na naslov: Ivan Martelanc, Ljubljana, Miklošičeva cesta 19/I. — UPRAVA: Misijonska tiskarna, Groblje, p. Domžale. Čekovni račun: Misijonska tiskarna (z značko »Kres«) štev. 15.730. — NAROČNINA: letno Din 20, pod skup. ovitkom Din 18.

VSEBINA: ČLANKI: Dr. K. C.: Celje. — Celjski tabor. — M. J. Vitko: Haloze in Haložani. — Dr. G. Ž.: Praznik sv. Petra in Pavla. — PESMI: Dr. Jože Pogačnik: Ogenj prižgite! — Jože Cukale: Poslednja želja. — Jože Dular: Pol-dan. — Jože Dular: Mrtvo življenje. — POVESTI: Joža Vovk: Vojak Tine. — Joža Vovk: Velika pravda. — Oberkoffler-Pucelj: Trije božji fantje. — MED SLOVENSKIMI FANTI: Sv. Trojica v Slov. goricah. — Ptuj. — Loče pri Poljčanah. — Vodice nad Ljubljano. — Selca nad Škofjo Loko. — Kamniško okrožje. — Trnovo v Ljubljani. — NA OVITKU: Šmartno ob Dreti. — Knjige in časopisi. — Urednik sporoča.

Knjige in časopisi

Davorin Petančič, Igrski vodja. Strani 124.

Nova smer duhovne igre se je pri nas kaj hitro uveljavila. Ta način igranja pa zahteva mnogo več znanja in globljega zajemanja podajane snovi kot dosedanj. Malo imamo na deželi (pa tudi po mestih) takih ljudi, ki bi iz svojega občutja, iz samih sebe lahko zgradili in predstavili to ali drugo duhovno igro. Zato rabimo šole in za šolo priročnikov.

Petančič je med prvimi, ki so pri nas spoznali pomembnost in lepoto občestvenega igranja. To je pokazal s svojimi članki in razpravami (največ v »Ljudskem odru«, s svojimi igrami (n. pr. »Igra naše fare«), pa tudi z organiziranjem iger, ki so nad vse lepo uspeli in je nekatera bila celo pravo razodetje lepote duhovne igre in občestvenega predvajanja igrskega teksta.

Pred seboj imamo novo Petančičevo delo. Morda najtehtnejše vseh dosedanjih. Od igrskega vodje zavisi uspeh igre, on ji da dušo, vlije ji občutek občestvenosti, dati ji pa mora tudi poudarek osebnosti svoje in avtorjeve, ki se pa morata zlit v enoto.

Do podrobnosti ne moremo obdelati zanimive in važne Petančičeve knjige. Izčrpno obdeluje ideologijo igrskega vodstva (tehtna so poglavja o igralcih in gledalcih, o osebnosti igrskega vodje, o njegovi izobrazbi, o vzgoji igralcev, o delovnih načinih), daje praktična navodila za igro vodstvo na splošno (vaje, slog, besede) in posamično, končno pa razpravlja o zunanji režiji (organizacija dela, obleka, oder, šminka in maska, nastop).

Zanimivo delo priporočamo prav toplo. Pri dramskem delu je vsakomur ta priročnik nujno potreben.

Knjiga se naroča pri pisatelju (Davorin Petančič, kaplan, Vojnik pri Celju) in stane din 35.—.

Dr. Franc Jaklič, Svetla pot. Ljubljana (Jugoslovska knjigarna), 1937. — Strani 280. (Cena knjigi din 48.—.)

Prepotrebna knjiga, kakršne smo že dolgo pogrešali. Na stvaren in tehten način, v prikupni, poljudni obliki govori o najvažnejšem in najkočljivejšem vprašanju mladinske vzgoje in samovzgoje — o seksualnem problemu, o čistosti na verski podlagi. Od pravilne rešitve tega vprašanja zavisi ne le zasebna sreča mladega človeka, ampak tudi poznejša sreča družine, ker je čista mladost najboljša in najzanesljivejša priprava za srečen zakon. Pisatelj je napravil s to knjigo naši mladini in naši javnosti veliko uslugo. Pri čitanju se človek vnovič živo zave čistega življenja, pa tudi vse nesreče, ki kakor maščevalka hodi za seksualnimi zablodami. Vabljuje so opisani pripomočki za ohranitev in zopetno dobitve čistosti. Stvarno je opisan pravilen odnos med fantom in dekletom in razlike med njuno duševnostjo. Težko si je misliti knjigo, ki bi fantu ali dekletu bila bolj koristna in dobrodošla kot je ta vzgojna knjiga. Njena bogata vsebina je dragocena tudi za starše in vzgojitelje. Z največjim pridom pa jo bodo uporabljali gg. veroučitelji in dušni pastirji ter voditelji naših fantovskih in dekliških odsekov, katerim bo nudila obilo gradiva, katerega jim je dosedaj primanjkovalo. Knjigo toplo priporočamo vsem prosvetnim društvom, zlasti še fantovskim odsekom za njihovo knjižnico.

V OCENO SMO SE PREJELI:

F. S. Finžgar, Študent naj bo! Priredil Jakob Šolar. Izdala Mohorjeva družba v Celju v zbirki »Cvetje iz domačih in tujih logov«. Strani 108. Stane broš. din 9.— (za neude din 12.—), vez. din 18.— (za neude din 24.—).

Möderndorfer Vinko, Koroške narodne pripovedke. Prvi zvezek. Ilustriral Franjo Stip. (Dalje na 3. strani ovitka)

CELJE

K našemu dnevu 28. VI. 1937

Dr. K. C.

Pogled mimo celjskega Starega gradu na novo mesto Celje. — Celje je pomembno v zgodovini naše zemlje, pa tudi v sedanjosti je kot zemljepisno središče Slovenije važno za naše kulturno in gospodarsko življenje.

V Celje se zgrinjajo vrste slovenskih fantov in mož. Kdo ve pomen imena Celje? V temno pradžnino naroda, ki je važnost te geografske točke spoznal in si jo izbral za svoje bivališče, sega to ime. Tudi v tistih dobah, ko so rimske legije korakale po naših deželah, je slovela Celeja. Krščanstvo je prižgalo v zgodnji dobi svojo luč in škofje, nasledniki apostolov, so bivali v Celeji. V ruševine je razpadla stara Celeja, ostali so pa njeni sledovi in se ohranili do današnjega dne. Nov narod je prišel. Tudi on je videl lepoto in važnost kraja in je postavil svoja bivališča. Celje, lepo, belo, je postalo naravno središče Slovencev, od vseh koncev slovenske zemlje enako oddaljeno.

Mogočen, okruten, trdosrčen rod celjskih grofov je z visokega Celja gledal po slovenski zemlji in daleč na vzhod in jug. Zahrepenel je po veliki

oblasti in z železno doslednotjo je zbiral slovensko zemljo in zemljo sosednih južnih Slovanov, da si ustvari mogočno gospostvo. Toda pojav tega rodu bil je kot meteor, kot raketa. V belgrajski trdnjavi je v krvi ugasnil ta meteor in glasnik je v Celju razbil grb Celjanov: »Danes grofi celjski in nikdar več!«

Narod pa se je še bolj zavedel važnosti mesta ob kolenu Savinje. V boju za svojo staro pravdo je zaklical: »Le vkup, le vkup uboga gmajna!« in je ponovno (1515, 1573) poskušal ustvariti v Celju središče svoje kmetske države. Klic, ki je značilen za vse kmečke punte, je prvič zadonel v Celju.

Danes prihaja isti narod ponovno v svoje središče. Enako kakor danes so slovenski fantje in možje, obnavljajoč in dalje gradeč svojo organizacijo, tudi leta 1919, in sicer 27. julija, izbrali Celje za kraj svojega tabora. Svetovna

vojna, v kateri so na vseh bojiščih krvaveli in umirali slovenski fantje in moške, in ki je tolikim pripravila grobove, ni zlomila in uničila njihove organizacije, ni oslabil njihove volje, da po načelih, ki jih je skozi vse veke branil naš narod, jih javno izpovedal in s krvjo in smrtjo zapečatil, uravnava svojo vzgojo in svoje delo. Kot ptič Feniks je iz bojne vihre pomlajen vzlezel proti božjemu soncu Orel in razprostrl svoja krila v mladi Jugoslaviji nad slovensko zemljo. Celjski tabor l. 1919 je bil prva postojanka na tem poletu.

Tabore v Celju, na Šmarni gori, v dolenjskem Št. Vidu in Doberli vesi v letu 1919 je sledil prvi slovenski orlovski tabor od 29. julija do 3. avgusta v Mariboru, ki je velik mejnik v zgodovini slovenske mladine. Zbrana je bila moška in ženska mladina v svoji enotni organizaciji, ki si jo je zlasti še po mariborskem taboru do vseh podrobnosti uredila in njena vodilna načela utrdila.

Zdrav duh v zdravem telesu, je načelo, ki zahteva, da enako skrbno gledamo na vzgojo duha in telesa. Duša mladega fanta bo ohromela, ako se zanemari telo, ki je po božji podobi ustvarjeno orodje duše. Stara in vedno resnična misel ozke povezanosti in odvisnosti duše in telesa je narekovala delo orlovski organizaciji. Zato je že leta 1905 to misel podal jeseniški slovenski katoliški delavski mladini veliki organizator dr. J. E. Krek. »Jesenice so tisti kraj, kjer je razpel Orel leta 1905 prvič svoja krila. Misel za ustanovitev je izšla od dr. J. Kreka. Ime Orel je dal jeseniški župnik in duhovni svetnik Zabukovec. V dejanju pa jo je prvi izpeljal takratni jeseniški kaplan Karel Čuk« (piše svetnik Lavtižar v svojih Spominih).

Toda, ko gre za izvedbo misli, je vedno polno vprašanj, ki jih je treba rešiti. Eno tako vprašanje zadeva razmerje med delom za duhovno izobrazbo, нравno vzgojo ter telesno vzgojo. Ne podrežati, ampak vzporežati ti panoi dela, je bilo in je načelo, ki je veljalo in velja za našo mladinsko organizacijo. Vprašanje je tudi, kakšen na-

men ima zunanja stran tega dela, to so enotni kroji, parade, tekme, javni nastopi. Glavno je tiho in mirno delo v društveni sobi, v telovadnici, na igrišču in vežbališču, nastopi pa so manifestacija tega dela in imajo navduševalni in propagandni značaj. Ob nastopih se pokažejo tudi pomanjkljivosti in se preskusi disciplina. Tako so nastopi in vsa ta zunanost močni sunki naprej in kvišku.

Razmerje do naroda in njegovih teženj, do vseh vprašanj javnega življenja, vedno iznova sprožuje številna vprašanja, na katera mora dajati organizacija točen odgovor.

V prvi vrsti in vedno je pri vsaki zdravi, popolni organizaciji najvišje vprašanje njen odnos do Boga. Organizacija, ki tu ne da jasnega odgovora, pahne svoje člane v temo zmot, Slovenska mladinska organizacija je prav v tem vprašanju v popolnem soglasju s slovenskim ljudstvom. Otroci božji hočejo biti slovenski fantje in moške, od tega jih ne more nihče odtrgati, po tej osnovni misli se ravna vse.

Svojemu narodu so sinovi, pripravljeni za ta narod na vse žrtve. Posebno lepa naloga povojne organizacije slovenskih fantov in mož je graditeljsko delo v mladi Jugoslaviji. Krek je ustanovitelj naše organizacije, je pa obenem tudi veliki tvorec Jugoslavije. Njegov testament: »Vi vsi, ki ste seme izkrvavelega naroda...«, je testament, ki ga mora in hoče izvršiti slovenska mladina. Niti en hip ni pri tem slovensko Orlovstvo oklevalo. Vse notranje delo, vsi zunanji nastopi doma in v tujini so v popolnem soglasju s to nalogo. V kroniki slovenskega Orlovstva stoji pri letnici 1929 zapisano: »Dne 25. januarja je bila sprejeta od Nj. Vel. kralja Aleksandra I. v avdienco deputacija Jugoslovanske orlovске zveze ter je ob tej priliki vladar prevzel pokroviteljstvo nad našim zletom v Prago na Svetovaelavske dni; dne 4. julija si je jugoslovanska orlovska vrsta priborila prvenstvo na mednarodni tekmi v Pragi, katero je priredila mednarodna zveza katoliških telovadcev. Med prvimi tremi zmagovalci sta dva Jugoslavana

in sicer ima prvo mesto br. Ivo Ker-
mavner. — **Domu gradimo slavo in
čast.**»

V težkih razmerah, ko je bila jugo-
slovanska narodna in državna misel v
krizi, je slovensko Orlovstvo doprineslo
najtežjo žrtev. Toda slovenska mladina
je ohranila svojo skupnost. Trdno je
zvarjena, vekovita so njena načela, za-
to je stala trdno in premagala vse ovi-
re. Danes se v Jugoslaviji zopet gradi
na temeljih svobode, enakopravnosti,
stare pravde slovenskega naroda. Pri

tem graditeljskem delu nastopamo slo-
venski fantje in možje v strnjenih vr-
stah in naša organizacija vstaja. Ne
kliče na boj, ampak na plemenito tek-
mo pri delu za blagor naroda in države.

Na celjskem taboru slovenskih fan-
tov in mož izjavljamo najodločnejše
svojo voljo:

**»Hočemo biti Bogu otroci, materi
Sloveniji in veliki materi Jugoslaviji
zvesti sinovi, a nikomur — hlapci!«**

Tako nam Bog pomagaj!

Ogenj prižgite!

Ob 20. obletnici majniške deklaracije.

Dr. Jože Pogačnik

Tedaj

témna bilà je noč.

*Ptice mrtvaške vse križem so pele,
naše mejé so v krvavih viharjih gorele.
Zemlja slovenska bilà je le véliki grob,
za nas izkopan.*

Jokajoč

*smo stali ob njem, čakajoč
na misli slovenske ledeni pokop.*

To biló je tedaj,

*ko naši možje so v blatu in ognjih stali
in so žéne, otroci, v svet raztepeni, stradali ...*

Milostni Bog

*pa nam je Évangelista poslal,
da nam opolnoči
poldan oznani svetel.*

*Lučco je vžgal, plamen je razplamtel —
in res,*

véliki kres

*kakor vihra neugnana po zemlji slovenski je šel.
Zajela je srca utrujena
naroda našega vélika glórija.
Vse je biló — kot ena sama
vélikonočna pročesija ...*

Vsi naši preroki in vidci so vstali,

*vsi naši zvoniki so pritrkovali
in pevec je naš*

za veliko mašo slovesno zapel.

Tedaj

*vsi do štirih mejá bili smo le eno srcé,
strnjeni kakor za radostno rajanje
smo se držali za zveste roké.*

O, sen prečudni takrat
je resnica postal!
Prerojen, umit in mlad
kakor na ženitovanje
naš narod na jug je stopinje ubral.

In zdaj —
ali so naše oči oslepele,
ménda ne pomnimo več tistih dni.
Mar od tedaj
vse ptice so pevke od nas odletele
in od ognja tedanjega
ali niti pepela več ni?

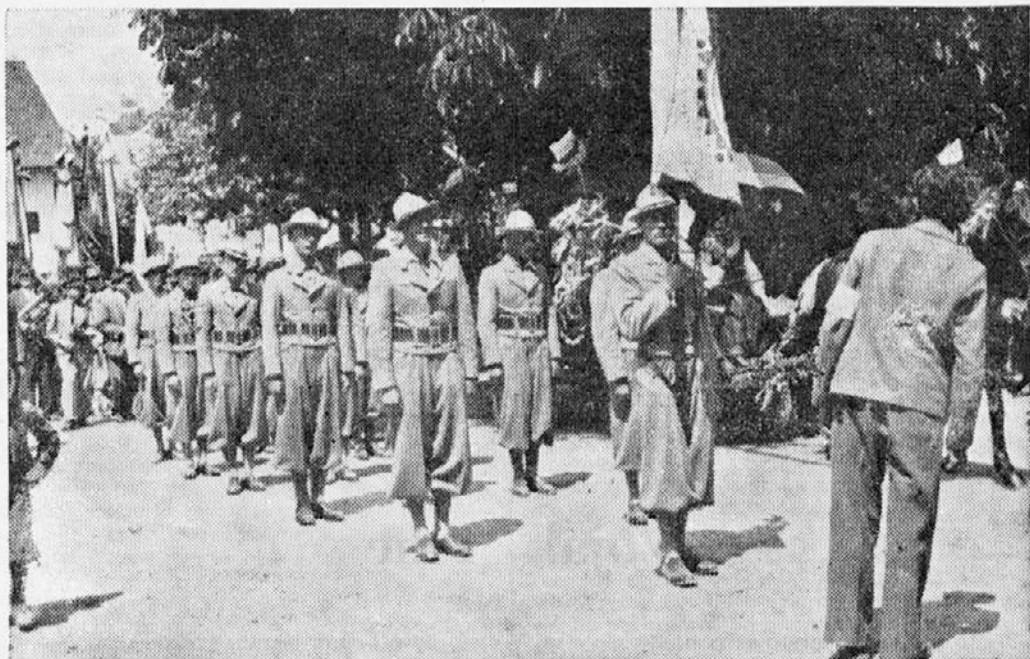
V naše razore
nekdo je ljulke vsejal:
kar je pšenica bilò, zdaj je smetjè.
Nekdo je brate pri mizi,
nekdo je naše duhove razgnal:
kar je ljubezen bilà, zdaj je le strup.
Narod junakov in bratov — nekdej! —
Poniglavi bajtarski pravdar —
táki smo zdaj!
Rojèni, da smó gospodarji,
hlapci smo. Ne, niti to: samega sebe grobarji!
O, zdaj se še globlje sklonita obà
na Evangelistovem grobu možá!

Ne in tisočkrat ne!
Evangelistu na grob
večni ógenj prižgite —
ta naj bo misli slovenske simbol!
Naše preroke in pevce iz groba zbudite,
da seme očiščeno, kleno zasejejo zopet prek polj!
Srca, v mladi ljubezni se zopet strnite,
sanjajte sanje še lepše, kakor bilé so nekdej.

Zakaj —
glejte, sonce na nebu je našem obstalo
kakor Jozuetu v davnih dneh —
zmage naše rado bi se radovalo
na svobodnih tleh.

Jozueta kličemo zdaj!
O pridi — in na stežaj
v deželo obljubljeno vrata
svobodi slovenski odpri.
O pridi, Jozue naš!

In misel slovenska, znova razvnemi se v plamen,
v vseh srcih se znova užgi,
vero brlečo v svoj narod razgrebi,
v kres jo razpihaj, raztrosi vsaksebi
in v eno ljubezen spet srca ulij.
O, misel slovenska, osreči nas. Amen.

Blejski fantje v novih krojih Z. F. O. v sprevedu o priliki proslave 20 letnice majske deklaracije.

Celjski tabor

V ponedeljek, dne 28. junija:

Ob 20. uri v mestnem gledališču športno-gimnastična akademija z naslednjim sporedom:

1. Državna himna.
2. Mi vstajamo.
 - a) Naprej zastava slave.
 - b) Lepa naša domovina.
3. Mladci, proste vaje.
4. Konj.
5. Mali harmonikarji.
6. Oktet.
7. Nagovor. — (Odmor.)
8. Skupinske vaje.
9. Otroško rajanje.
10. Bradlja.
11. Gor čez izaro.
12. Vrhunska gimnastika.
13. Tri dobe češke zemlje.
14. Drog.
15. Pevski zbor.
16. Orlovska himna.

Ob 21.30 baklada po mestu in podoknica pokrovitelju tabora prevzvišene-

mu gosp. nadškofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču in lavantinskemu vladiki, prevzvišenemu g. knezoškofu dr. Ivanu Jožefu Tomažiču.

Spored podoknice:

1. Pesem; poje Celjski zvon.
2. Godba.
3. Poklonitev odposlancev.
4. Orlovska himna; pojejo fantje.
5. Koračnica; godba.

V torek 29. junija, na praznik sv. Petra in Pavla:

Ob 5.30 in 6 v vseh celjskih cerkvah maše in obhajilo fantov in mož.

Ob 8 spreved po mestu.

Ob 9.30 pred Marijino cerkvijo pri-diga in maša prevzvišenega g. mariborskega knezoškofa dr. Ivana Jožefa Tomažiča.

Ob 10.30 na istem prostoru slavnostno zborovanje fantov in mož s sledečim sporedom:

1. Državna himna.

2. Pozdravni govor predsednika pripravljalnega odbora.
 3. Govori: a) Viri naše moči. b) Naša domovinska zavest. c) Naše socialne naloge.
 4. Nagovor pokrovitelja tabora, prevzvišenega g. nadškofa dr. A. B. Jegliča.
 5. Zaključni govor predsednika pripravljalnega odbora.
 6. Himna »Povsod Boga«.
- Ob 16 na Glaziji javen nastop fantov. Spored:
1. Proste vaje mladcev.
 2. Valantove proste vaje.

3. Bradlja.
4. Rimske vaje.
5. Drog.
6. Krogi.
7. Rajalni pohod.
8. Razdelitev nagrad zmagovalcem pri tekmah.
9. Proste vaje članov.
10. Državna himna.
11. Orlovska himna.

*

Podrobna navodila za izvedbo programa so objavljena v junijski številki »Dopisov odbornikom fantovskih odsekov«.

Vojak Tine

Joža Vovk

Tisto pomlad je mesto oživel. Z vseh strani so prihajali vlaki, z njimi fantje veseli, pojoči, vriskajoči. S šopkih na prsih, z veselimi, prešernimi obrazy in z žalostjo v srcu. A vso žalost in tesnobo so tisti dan prevpili zategli vriski in harmonike, ki so pele v vseh glasovih in melodijah. Kdo bi takrat ne vriskal? Je pač slovo, a ne slovo za vedno. Vsak računa, da bo čez toliko in toliko mesecev spet doma.

Med rekruti je bil Sedmakov Tine. Bil je tretji v vrsti sedmih Sedmakovih fantov. Slovo mu ni bilo težko, saj se je tolažil, pa tudi drugi so ga tolažili, da bo v juliju spet za par dni doma. Julij bo pa že čez pčle tri mesece.

Ko so stopili iz vlaka v Ljubljani, je takoj zagledal svojega brata Janeza, ki ga je prišel čakati na kolodvor. Vsi fantje domačega kraja so ga brž obstopili in pripovedovali, kako je bilo, potem so ga vprašali, če je že kaj povedel, kam bo kdo šel. Janez jim ni mogel sproti odgovarjati. Kam so dodeljeni, jim ni mogel povedati, ni mogel še ničesar zvedeti. Pet, šest fantov je šlo z njim. Spremil jih je do kasarne.

»Tako smo mislili, da bomo na tvoji novi maši, Janez, zdaj pa nič ne bo.«

»Oh, saj ne bo nič posebnega.« Tudi Janezu je hudo, da so omenili novo mašo. S temi fanti je takorekoč skupaj rasel, veliko so skupaj živeli, ko so bili majhni, so pasli, potem so se potepali, ko so dorasli, jih je študent Janez in poznejši bogoslovec vodil, da so igrali, delali zlete, smučali, hodili v društvo itd. Žal mu jih je. Še jeseni so se menili, kakšen sprejem mu bodo naredili, zdaj bodo daleč, Janez bo pa novo mašo pel.

»Janez, tako gotovo pridem, če bi moral uiti, pa bom!« mu je zatrjeval brat Tine.

»Saj ne bo treba. Dopust dobiš, pa bo šlo lepo. Koliko pa ti je treba? Tri dni, pa je

čisto dovolj,« mu je Janez odgovarjal.

»Pa če dopusta ne dobi?«

»Ga bom dobil, če se ves svet podere!« Tine je odločen in še na misel mu ne pride, da bi ne prišel na novo mašo, saj ga bodo vendar pustili. Res je strogo pri vojaki, a za novo mašo se pa že dobi dopust, saj se za kaj drugega tudi.

V takem pomenku so prišli do vojašnice. Niso smeli stati pred vrati, ampak so morali takoj na dvorišče. Tam se je Janez poslovil od domačih fantov, naročil jim je še to in drugo, potem sta pa ostala z bratom Tinetom sama. Tine mu je pripovedoval, kako se že zdaj vsa fara pripravlja na novo mašo, koliko bo deklet v narodnih nošah, koliko fantov, kateri vodijo priprave in vse po vrsti, čeprav je Tine dobil strogo naročilo, da mu ne sme povedati pod nobenim pogojem. Janez ga je tolažil, naj mu ne bo nič hudo, da bo dopust že kako dobil, če ne, bo pa Janez sam naredil prošnjo ali se pa priporočil na takem mestu, da bo kaj zaleglo. Na vsak način pa Tine mora priti na novo mašo, kaj pa bi bilo, če svojega brata ne bo imel med svati; Tine postaja bolj zaupen, čim bolj se približuje slovo. Doma se je sicer lahko poslovil, jokala je le mama, a sam je vedel, da bo slovo od Janeza težje. Ni vedel zakaj. Morda prav zato, ker ga bo prvkrat spet videl že kot mašnika. Čez tri mesece. Nova maša in Tine k vojakom. Če bi se nemara res primerilo, da bi bilo v vrsti sedmerih Sedmakovih fantov eno mesto prazno...

Hodila sta gori in doli po dvorišču v tistem pomenku. Nič ju niso motile hripave harmonike, nič zateglo, polpipano petje in jokači vriski, v svojem pogovoru sta bila nekje deleč od tega vrveža in šumenja, v cerkvi pri novi maši, v bučanju domačih ubranih glasov med dolgo vrsto praznično razporeženih svatov.

Ta svet je bil daleč, bil je nekje v prihodnosti, a tako resničen, kakor da ta trenutek živita v njem. Naj se zgodi karkoli, čez tri mesece, ko se bo cvetje dobro razcvetelo in ko bo vse lepo, bo Janez pred oltarjem zapel in Tine bo sedel v prvi vrsti med svati.

Proti večeru šele se je Janez poslovil. Tine bo šel v Zagreb, tako sta zvedela. Tine je bil kar vesel, ker se je bal, da ga bodo potisnili kam daleč, potem bi bilo pa kar nerodno, ko bo moral na novo mašo. Tako pa bo malenkost. Za pot računa komaj par ur, pa bo doma. To je pa res sreča, da je tako blizu dobil. Naj bo potem karkoli, naj še toliko trpi, samo da bo prišel v juliju domov.

»Tako, zdaj pa ostani zdrav in krepak, jaz moram oditi.«

»Bog te živi, Janez, potem pa na svidenje.«

»Domov bom zdaj že jaz pisal, kam greš, sam ne imej skrbi.«

»Na svidenje!«

Dve krepki desnici sta se stisnili, dvoje krepkih mišic je zdrgnilo. V Tinetovem očesu se je zabiskala solza, prva solza, ko se je poslovil od zadnjega...

*

Tine je visel na aeroplanu. Čistil je vijake, propeler in vse dele velikega temnosivega ptiča. Z nikomer ni govoril, bil je pogreznjen sam vase in bolje bi se mu zdelo, da bi doma mlaje postavljaj, kakor pa da tu čisti aeroplan. Pa mora pač tako biti. Stiska zobe in skuša pozabiti na vse. Pri pregledu so ugotovili, da ptič še ni dovolj čist in naj se loti znova. Toliko, da ni dobil zaušnice. Tudi to bi prenesel Tine in še marsikaj, samo da bi mu opoldne pri raportu komandir rekel, da ima teden dni dopusta, potem naj ga pretepejo, kar hočejo, naj naredi z njim, Tine bi vse voljno prenesel. Tako pa... Bog ve, kako bo. Dovolili mu bodo dopust ali pa tudi ne, kakor jih piči. Skoraj ni smel misliti, da bi mu ne dovolili. To bi bilo pač pregrozno.

Na prostranem letališču so brneli aparati, čuli so se klci in povelja, vroča poletna soparica je pritiskala z vso silo. Tine pa misli na Janeza in misli na novo mašo in misli na brkatega komandirja in na dopust. Cunj v roki mu drsi po kovini in ne ve, kaj dela. Briga njega zdaj, ali je aeroplan dovolj očiščen ali ne, on misli na novo mašo, na pritrkavanje, na mlaje in zastave, na konje, na mater — in spet se mu vse znova in znova po vrsti spovrača. Da bi mogel vreči umazano cunj proč in zbežati in uiti temu brnenju in poveljem in teči domov, vso pot teči, teči... Takoj bi, samo dovolijo naj mu.

Opoldne pred kosilom je prišel na vrsto za raport. Tako in tako je, je pol v upanju pol v strahu razlagal, nova maša bo doma, brat jo bo pel, en teden naj ga domov puste, pripravljen bi bil potem nadomestiti, kar bi zdaj zamudil.

Samo kratek »ne« je rekel komandir in mu salutiral. Tinetu je roka sama skočila do ušes, pa ni potem več vedel, kaj se prav za prav godi z njim. Samo tisti »ne« je slišal, nič drugega in to mu je bilo, kakor da ga je

nekdo prebodel s sabljo in zdaj umira in kliče na pomoč. Nova maša, kaj vendar misli komandir? Ali misli, da je to žegnanje ali kaj? Ali sploh kaj misli? Nič! Prav nič! Kako bi mu dopovedal, kako bi mu zakričal, kaj bi mu dal, da bi razumel, da bi me pustil domov?

Tisto opoldne Tine ni nič kosil. Ni mu dišalo in tovariši so mislili, da je bolan. Sumljiva rdečica mu je ležala na obrazu in molčal je. Edini Slovenec, s katerim sta se razumela, je prisedel k njemu. Kako je bilo, ali ga je pustil? Ne? Kaj bo pa zdaj? H komandantu? Neumnost, tam bi še manj opravil! Če bi domov pisal? Kaj bo pa potem, ali naj že zdaj zvedo, da ga ne bo? In naj že naprej jokajo? To bi spet ne bilo pametno.

»Veš kaj, Janezu piši, mu je svetoval. Še je časa ves teden, Janez bo storil vse. Prošnjo bo naredil.«

»Janezu bom pisal, drugega mi ne preostaja.«

Res je v naglici pisal Janezu, da ga ne puste, domov je pa pisal, da najbrže pride. Ne sme jih razburjati. Potem naj bo pa, kakor pač bo. Saj drugega ne more. Prišel bo pa domov, če ne vem koliko ga stane, naj bo zaprt, naj ga tepejo, naj naredi potem z njim, kar hočejo.

V petek se je Tine zopet javil za raport. Janez mu je odgovoril, da je sam pisal njegovemu komandirju, da mu je na dolgo in široko pojasnil, kaj je pri nas nova maša in ga lepo prosil, naj Tineta vendar pusti. Na to misel je prišel Tine sam in mu je poslal naslov komandirja. Če bo, bo. Zakon za nove maše ne predvideva nikakega dopusta, zato se bo dalo narediti samo z osebnim posredovanjem.

Vsi živci so trepetali v Tinetu, ko je stal v dolgi vrsti pred pisarno in je zazvenela med vrati komandirjeva sablja. Pridržal je sapo in se skušal umiriti. Pa je dobro čutil, da se trese kakor bolnik, ki ima mrzlico. Zdaj se bo odločilo, kako bo z novo mašo. Ali ima komandir kaj srca ali nič? Mora ga imeti, če je človek!

Tine pove isto kakor pred petimi dnevi. Vdal se je v usodo in pripovedoval čisto mirno, tako da se je samemu sebi čudil, da mu je tako šlo. Komandir ga je mirno poslušal, ni trenil niti z očesom, stal po vojaško in kratko odgovoril, da bi ga on na zadnje že pustil, da ga pa komandant ne pusti, ker primanjkuje moštva na letališču.

»Gospod kapefan, samo dva dni!« izvine Tine iz sebe in glas se mu trese. Pred očmi se mu zavrti in ne vidi več komandirja.

Vse sile napne in se obdrži pokonci. Zdi se mu, kakor da se potaplja in grabi za bičevje ob bregu, pa ga ne doseže.

»Ne morem!« Komandir je že pri naslednjem in govori z vojaki, kakor da se ni nič zgodilo. Ali res ne more? Ali naj Tine zdaj znori? Ali naj uide? Ali naj gre h komandantu? Ali ni Janez nič pisal? Je, saj mu je tako odgovoril.

Ves pobit in strt, poten čez čelo pride na dvorišče, kjer ga je že čakal prijatelj Tone. Ali je danes dovolil? Ne? Čudno.

»Nič ni čudno, če so pa taki. Jaz jim bom nekaj naredil.«

»Tine, nikar se ne razburjaj. Morebiti te pa le puste. Pojdi v pisarno h komandirju, tam se bosta lažje zgovorila, saj veš, kaj je raport: da in ne in nič drugega.«

»Zastonj, vse zastonj.«

Potem se je Tine čudno hitro umiril. Tudi delo na letališču mu je šlo dokaj dobro od rok. Vendar je pa koval načrte in tuhtal naprej, kako bi ukrenil, da bi vendar prišel domov. Na, petek je že in danes bi moral biti že doma, se pa tukaj preteguje po tem umazanem aeroplanu. Doma pa že mlaji stoje in nobenega ni pomagal dvigniti. In sprejem je bil lep, a ni ga bilo zraven. Vse je že pripravljeno, k vsakemu vlaku gredo čakati, če bo prišel, mati hodi na prag in pogleduje, če morebiti ni že prav pri hiši in Janez vabi in povsod pove, da bo Tine tudi prišel. In vsi so veseli. On se pa vzpenja po aeroplanu in se bori in bije boj kakor s celim svetom samo za dva dni dopusta. In v nedeljo še k maši ne bo mogel, le od daleč bo poslušal zvonove, ki ga bodo še samo bolj užalostili. Ali ne bo s tem pokvarjena nova maša ne samo zanj, marveč za vse domače in celo za Janeza...?

V soboto popoldne so čistili sobo. Tine je donasal vodo. Pri vodnjaku sta se srečala s Tonetom.

»Nič ne pomaga, Tine, kar stisni zobe in še to požri, pa ne bodi tako žalosten.«

Tine je pomolčal, gledal nekaj časa v tla, potem se je pa ozrl v Toneta. »Tone, ali imaš kaj denarja? Posodi mi. Nekaj kovačev imam, pa imam najbrže premalo.«

»Kaj, te vendarle puste? Pa si tako slabe volje? Kdaj boš pa šel?«

»Tone, saj me ne puste, a samo tebi povem, da bom prišel in nič ne bom zamudil. Nocoj pojdem z brzovlakom v Ljubljano, potem pa

ponoči peš domov, do jutra bom že prišel. Posodi mi dva kovača, če mi zmanjka!«

»Tine, bodi pameten, zaprt boš.«

»Vem, da bom! Naj bom!«

»Saj ti posodim, samo...«

»Nikogar več ne bom prosil, sam si bom pravico poiskal! Čez pol ure odidem. Nihče ne ve, kje sem, samo ti. Sicer bodo pa tako vedeli, kje sem. Naj le! V ponedeljek se vrnem in potem bom zaprt. Briga me to, samo da pridem domov!«

»Tine, veliko si upaš!«

»Ravno to jim hočem dokazati!«

Čez pol ure je šel Tine skozi glavna vrata v mesto. Stražar ga je ustavil, ga povprašal, kam gre, ali ima dovoljenje. Da gre samo malo ven, tja do kantine in da se bo takoj vrnil nazaj, je rekel.

Ker pa Tineta ni bilo nazaj, je straža javila to v pisarno. Komandir se je samo nasmehnul in potem je zapel telefon.

V mraku so Tineta vklenjenega prignali s postaje v vojašnico. Jokal je in vojakji so spraševali, če je koga ubil in potem so zvedeli, da je pobegnil in da so ga na begu ujeli. Ravno se je hotel iz ozadja postaje spraviti na vlak, pa so ga zgrabili in ga uklenili, kakor je bil komandir telefonično naročil.

Drugi dan je bila nedelja in Janez je pel novo mašo. Vsa fara in še drugih pet je bilo skupaj, zvonovi so peli, mlaji so se vzpenjali v sončni dan in na njih so vihrale zastave. Fantom so hrzali konji, zvonovi so vriskali, kakor še nikoli.

Janez je stal pred oltarjem in pel, mali zvončki so pozvanjali k darovanju, k povzdigovanju in obhajilu.

Vsi domači so pristopili k obhajilu, le tretje mesto v vrsti šestih Janezovih bratov je bilo prazno. In ko je Janez mimo šel, so ljudje opazili, da se mu je v očesu zasvetilo.

Tisti čas je Tine jokal v zaporu. Stiskal je zobe in poslušal daljno zvonjenje iz mesta. To niso zvonovi, to je pogreb, je mislil, na novi maši drugače zvonijo...

Izmučen je proti večeru zaspal.

Poslednja želja

Jože Cukale

Življenje gre ko dih in dim,
tako v očeh sem mrtvih bral —
začuden sem ob njih postal:
kako, zakaj, čemu živim?...

*

Tiho se sklanjajo breze v pomladno noč,
z vejami božajo okno pišč
kakor preprožno obsodbo — smrt!

Kje so zdaj ptice in sonce in cel vrt rož?
V meni je tesna in temna polnoč,
le dobra sestra se sklanja nad moje drobno
telo...

»Sestra, bo kmalu dan in sonce me ugleda še?
Rad bi še enkrat videl to sonce jutranje.«

»Videl ga boš in ugledal morda še nocoj,
ko bom nocoj vso noč s teboj —
veliko Sonce bo jutranje...«

»Hvala vam, sestra, res vidim ga že,
veliko, mogočno in svetlo je
ko čisto zlato in Jezus je v njem.«

*

V sobi je tiho, le sveča pojema —
bolniku ugasnejo trudne oči,
ob njem bela sestra molitve ihti...

Haloze in Haložani

Napisal M. J. Vitko

Pogosto se čuje v zadnjem času besedica »Haloze«, ki se ponavlja ob najrazličnejših prilikah in v najrazličnejših zvezah. Ljudje mnogo govorijo, poznajo tudi morda Haloze, posebno pa še dobrega »haložana«, toda vsega gorja, ki ga morajo Haložani iz dneva v dan prenašati, trdote haloškega življenja ne pozna vsak.

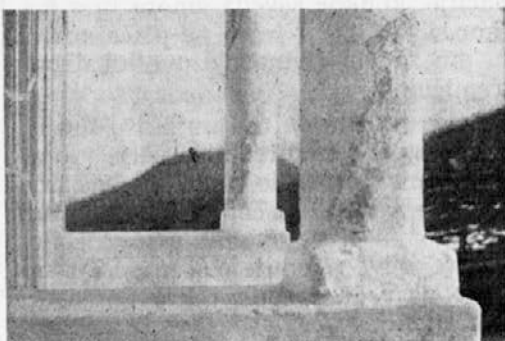
Tam ob Dravinji, pritoku Drave, se vije proti jugovzhodu dolga sklenjena vrsta ilovnatih nizkih gričev, ki so deloma porasli z mešanimi gozdovi, pred vsem pa z vinogradi. To so Haloze. Po teh gričih so raztresene kočice in bajte, med njimi tu pa tam gospoduje lepa, velika in bela gosposka hiša, ki je last gospodarja iz mesta ali pa kakšnega naseljenega Nemca, ki se je tu zasedral in ustalil. Le v dolinah, ki se zajedajo v gričke, posebno pa v tisti, ki takorekoč deli Haloze podolž na dvoje, najdemo večje in strnjene naselbine, kakor Leskovec, Zavrč, Sv. Trojico, Žetale. itd.

Ljudje, ki tu prebivajo, so reveži v pravem pomenu besede; skoro nihče jim ne pomaga, navezani so sami na sebe in na to, kar s trdim delom zaslužijo.

Prebivalstvo Haloz ločimo v glavnem v tri skupine, v posestnike, bajtarje in viničarje. Imamo sicer tu še četrti sloj, ki ga tvorijo tujci, lastniki večjih kompleksov vinogradov, toda teh ne moremo šteti semkaj, kajti to niso Haložani, temveč pred vsem meščani iz Ptuja, Maribora in krajev na Ptujskem polju ali pa tujci, ki prebivajo po večini v Avstriji.

Glavna panoga gospodarstva, s katero se vsaj za silo preživljajo Haložani, je vinogradništvo; zraven tega pa se bavijo še z živinorejo in poljedelstvom, ki pa je zelo borno. Vse si bomo ogledali v zvezi z mislimi o posameznih treh sestavnih delih haloškega ljudstva.

Na prvem mestu sem omenil posestnike. Pa zopet moram ločiti dvoje vrst

Pogled (skozi cerkvene slope) na haloške gorice.

posestnikov: prave haloške posestnike in pa priseljence, ki so se tu naselili, obdelujejo zemljo in se s tem preživljajo.

Haložan ima po navadi nekaj vinograda, morda tri ali štiri hektarje, nekaj polja in pašnikov, zraven tega pa še nekaj gozda, tako da obsega vse posestvo največ deset hektarjev, kar smatrajo že za veliko posestvo. Od tega posestva se mora preživljati družina haloškega posestnika, ki je navadno mnogoštevilna; deset ali še več članske družine so po Halozah zelo pogostne.

Oglejmo si gospodarstvo takšnega haloškega posestnika bolj natančno. Na prvem mestu je vinogradništvo. Pred krizo, ki je oslabilo gospodarstvo na splošno, je vinogradništvo dobro neslo, kajti vino se je prodajalo od osem do dvanajst dinarjev, sortirana vina so pa dosegla še višje cene. Toda kriza, posebno pa zastoj izvoza vina v inozemstvo, sta cene visoko zmanjšala, tako da danes dobite v Halozah brez skrbi vino od že dveh dinarjev dalje, medtem ko vidimo, da je cena haloškega vinu po gostilnah, ki je pa vrhutega pogostokrat še »krščeno«, deset dinarjev ali pa še več. Danes po kleteh v Halozah vino stoji in haloški posestniki ga morajo prodajati po najnižjih cenah, da izpraznijo kleti in posodo za novo trgatve. Vino danes torej ni več glavno življenjsko sredstvo Haložana. Vino mu prinaša le toliko, da lahko

krije najnujnejše izdatke za hrano, ki je vse ne more pridelati doma, za obleko in obuvalo. Davki navadno ostanejo nepoplačani ali jih pa polagoma odplačuje, kolikor seveda zmore in v kolikor si jih oblast sama ne plača s tem, da mu zarubi živino, vozove ali druge premičnine.

Polje rodi le del najnujnejše hrane. Haloška polja namreč niso polja v pravem smislu besede, temveč majhne ilovnate njive, ki čepe pod vinogradi na vznožjih precej strmih gričev. Haložani te njive imenujejo ložine. Tu raste ponajvečkrat nekaj krompirja, ki še najlepše uspeva od vseh sadežev, kar jih sadijo. Zraven krompirja sade še nekaj koruze in rži. Rž pa ostane nizka in drobna. Koruzo in rž uporabljajo za moko, iz katere pečejo kruh, zraven tega pa kuhajo vsak dan iz ko-

Haloška viničarija.

ruzne moke neke vrste močnik ali sok, ki mu pravijo »koruzna župa« in je Haložanu glavna vsakdanja jed.

Nekaj sadnega drevja, ki je posajeno po najbolj strmih predelih, lepo uspeva, toda zadnja leta sem so bile v Halozah slabe sadne letine, tako da niso sadja pridelali mnogo. Kar ga pa pridelajo, ga stolčejo po veliki večini za jabolčnik, ki ga pijejo pri delu. Ali pa sadje posuše in ga pozneje prodajo v mestu na trgu kot krlje.

Živino goje le za lastno uporabo. Nekaj svinj, par volov in krav, večji kmetje tudi enega ali dva konja. Od živine prodajajo zelo malo, ker so cene slabe in ker rabijo živino doma.

Les gre precej težka v denar. Mnogo je bilo po Halozah kostanjevih gozdov, ki so jih pa pred leti že skoraj popolnoma izsekali, ker je les kupovala na veliko tovarna tanina v Majšpergu v Halozah. Zadnje čase tudi ta tovarna ne dela toliko, kakor svoj čas, tako da je tudi prodaja lesa zastala. Prodaja se še samo bukov les kot kurivo, ki pa ima le nizko ceno.

Iz vseh navedenih pridobitnih sredstev, od katerih pa niti eno danes ne donaša dovolj sredstev za življenje, mora haloški posestnik preživeti sebe in svojo družino, skrbeti za obleko in obuvalo, zraven vsega tega pa še obdelati zemljo, ki je težka in slabo rodi.

Edina pomoč so bile zadruge, ki so se po Halozah zelo lepo razvile in razširile. Od vseh pred vsem hranilnice in posojilnice, ki so ustanovljene po vseh večjih haloških krajih. Toda denarni zastoj je tudi te zavode prizadel in njihovo poslovanje skoraj ukinil.

Haloške posestnike izrabljajo bližnji trgovci, kolikor jim je to le mogoče in kujejo iz njihovega znoja svoj dobiček. Opazoval sem različne trgovce, ki so prišli skoraj kot berači v haloške kraje. Toda v kratkem času so tako zabogатели, da so s svojim denarjem obvladali velike predele Haloz. Čul sem v neki družbi, da je dejal neki trgovec: »V enem letu sem zaslužil milijon dinarjev!« Morda je ta beseda preveč na velika usta izgovorjena, kajti, kjer ni, še vojska ne more vzeti, pravi stari pregovor, toda dejstvo je, da so haloški posestniki morali kupovati živila, pred vsem pa obleko in obuvalo na dolg, ter se je počasi nabralo pri takšnem trgovcu precej takšnih posestnikov, ki so mu dolgovali po dvesto, tristo, celo petsto dinarjev. Trgovec jih med letom nikoli ni terjal za denar. Ob novem letu so pa vsi prejeli obvestila, v katerih jim je sporočil: »Prosim, da poravnate svoj dolg v znesku toliko in toliko dinarjev. Svoj dolg lahko poplačate tudi z vinom, ki mu bom pa po kvaliteti določil ceno v sporazumu z vami jaz sam. Ako bi do Svečnice ne poravnali svojega dolga, Vas bom moral predati svojemu prav-

nemu zastopniku.« — V resnici so ljudje prihajali k njemu in mu ponudili vino v plačilo dolga. Vino je vračunal po 25 do 75 par za liter ... K temu pač ni treba komentarja!

Druge pijavke haloškega kmeta so pa vinski prekupčevalci, ki hočejo pri vinu, ki ga pokupijo, zaslužiti vsaj dinar pri litru.

V zadnjem času je naraslo v Halozah število bajtarjev. »Kočarji« jim pravijo v Halozah. Nimajo drugega kot majhno, razdrapano in iz blata zbito kočo in v njej kopico otrok. Preživljajo se z delom. To je pravi haloški proletariat, ki nima nikoli stalnega dela.

Gotovo je to najrevnejši sloj haloškega ljudstva, ki živi tako, da je težko verjeti, da človek zmore takšno življenje. Tako je n. pr. sol za te ljudi velika dragocenost, ki jo uporabljajo le ob največjih praznikih. Drugače jedo vedno nesoljene jedi. Glavna hrana jim je koruzna juha, ki jo uživajo zjutraj, popoldne in zvečer, če niso na delu.

Ko je delo v vinogradih, še nekako gre. Resnica je, da so to morda najslabše plačani delavci, kajti njihova dnevna plača se suče od štirih do osmih dinarjev. Delajo navadno enajst ur na dan. Ako računamo, da zasluži takšen bajtar osem dinarjev za enajst ur dela, pridemo do poraznega zaključka, da najboljše plačani delavci zaslužijo od ure 72 par. Če pa računamo, da od ene družine dela pet ljudi, zaslužijo ti na dan vsega skupaj štirideset dinarjev. In ako to število razdelimo s številom članov družine, ki se običajno suče okoli številke deset, pridemo do drugega zanimivega zaključka, ki lepo označuje položaj teh haloških bajtarjev, namreč, da sme vsak član družine dnevno porabiti za hrano, obleko, obuvalo in druge potrebe štiri dinarje.

Bajtarski otroci so prepuščeni samim sebi. Za vzgojo se razen šole in cerkve nihče ne pobriga. Ko dosežejo štirinajsto leto, morajo s starejšimi na delo. Ker morajo odsluževati tudi zemljo, ki jo najamejo pri posestnikih, se pri delu delijo. Ena skupina mora k posestniku odsluževati zemljo, morda celo bajto, če ni njihova last, drugi pa

gredo na delo v vinograde ali na »de-ro«, kakor pravijo. Pozimi iščejo po vaseh in pri posestnikih zaslužka pri delu v gozdovih ali cepljenju drv, kolikor ga seveda ne opravijo posestniki sami s svojimi otroci. Tisti, ki ne dobe dela, doma prezebajo in gladujejo. Zdravstveno stanje tega sloja je zelo žalostno. Posebno otroci so zelo slabotni, izmozgani in shujšani. Večina je rahitčnih in tudi jetika najde med njimi mnogo žrtev.

Končno je pa med Haložani največ viničarjev, katerih položaj ni tako te-

Ko v Halozah grozdje zori...

žak, kakor ga naši pisci radi prikazujejo. Moramo reči, da je morda temu sloju med navedenimi tremi še najboljše! Seveda ni njihovo življenje sijajno. Trdo je in zelo slabo, toda razen gospodarja jih kdo drugi težko izkorišča. Živijo v viničarijah, ki so last gospodarjev vinogradov; najpotrebnejši živč jim dajejo ložine. Tudi za kurivo je večini poskrbljeno. Torej nekaj prednosti pred bajtarji in celo posestniki že imajo, že zato ker imajo nad sabo le enega gospodarja, ki pa zanje vsaj malo skrbi, ker je to v njegovo korist. Resnica je, da so tudi njihove plače za delo na gospodarjevi zemlji, to se

pravi v vinogradu, slabe, toda zraven dela v gospodarjevem vinogradu gredo tudi na delo drugam, tako da nekaj zaslužijo. Nekaj jim nese tudi živinoreja, ker goje govedo, ki ga navadno prodajo.

To bi bila skromna slika haloškega življenja in razmer, v katerih morajo živeti Haložani. Marsikaj bi še lahko navedli, pa za bežen pregled po naših Halozah naj to zadošča. Pač, še to naj omenimo! Veliko zlo, ki se je obilo gorja po haloških bajtah in kočah — to je vino. Pijančevanje je veliki greh haloškega ljudstva. V Halozah se popije zelo mnogo vina. Iz tega sledi vse ostalo. Tolikokrat berete po naših sloven-

skih časopisih o ubojih, pretepih in pokoljih, ki se tako okoli pusta ali v poletnih mesecih vrste iz tedna v teden. To je velika napaka haloškega ljudstva, ki je sicer dobro, toda kadar se opije, podivja in se skoraj ne zaveda, kaj dela. — Tudi drugemu velikemu zlu je vzrok vino. To zlo je veliko število nezakonskih otrok.

Ko boste, bratje in sestre po slovenski zemlji, zopet slišali kaj o Halozah, pa pomislite nekoliko na te besede, ki vam jih je zapisal fant, ki so mu Haloze ožja domovina in Haložani prav tako bratje in sestre, kakor vsi drugi, pa četudi se o njih sliši marsikaj slabega.

Praznik sv. Petra in Pavla

Dr. G. Ž.

Naš zadnji praznik v poslovnem letu, posvečen sv. Petru in Pavlu, je praznik zmagovalstva in veseljstva katoliške Cerkve. Saj sta bila ta dva od Kristusa samega izbrana za prvaka apostolov in postavljena za stebra nepremagljivega njegovega kraljestva na zemlji. »Ti si Peter, skala, in na to skalo bom postavil svojo cerkev, in peklena vrata je ne bodo premagala«, je rekel Kristus Petru; Pavel pa je izvoljena posoda, oznanjevalec resnice in učitelj narodov po vesoljnem svetu. S čim pa sta bila oborožena, da sta položila temelje za Kristusovo kraljestvo in zanj osvojila poganski svet?

Njihov čudežni uspeh je učinek njihove močne vere. Vera v Kristusa. To je njih novi evangelij, ki ga svet dotlej še ni poznal. Vera v Kristusa, Sina božjega, ki je prišel kot Odrešenik, a bil od Judov izdan in križan. Ta vera se je v njiju obudila in izoblikovala v šoli Gospoda Jezusa Kristusa, ki mu je bil Peter tri leta najgorečnejši učenec, Pavla pa je sam čudežno spreobrnil in poučil. In ker je bila ta vera tako moška in resnična, tako jasna in preprosta in tako dobro utemeljena, ker je zadovoljila razum in njegova velika vprašanja, pa je mogla tudi srcu in čustvu dati vse v nesrečnem razdvojenem ča-

su, zato je njihova vera našla privrženec sicer počasi, toda vedno bolj na široko, in pogani so polagoma postali kristjani.

Prijatelji, vera v našem srcu je najboljša in najlepša dediščina naših očetov. Naša moč s katero pridobivamo, leži v tem, da smo verni fantje.

Okoli nas je nevera; približuje se nam pod različnimi imeni in slepimi gesli. Šibke, ki nimajo močnih korenin, podira; hrasti ostanejo. Mi moramo biti globoko verni fantje, ki niso le površni v svoji veri, ampak ki jo poznajo. Zato je naša dolžnost, da vero v sebi utrjujemo, jo bolj in bolj oblikujemo v pogovorih z voditelji in v tistih večernih urah iz dobrih knjig, da jo branimo in ljubimo.

Prvaka apostolov sta bila moža poguma. Kako nastopi Peter na binkoštni praznik in ognjevitó govori, kako stoji pred velikim zborom in se pusti tepsti; Pavel pa sam popisuje, koliko je moral pretrpeti zaradi Kristusovega imena; toda ne odrečeta se svobodni besedi, svojemu oznanjevanju; junaško gresta po svetu in premagata vse ovire.

Tudi nam je treba poguma in moči. Treba je moči nam samim, da ne omagamo v lastnih bojih. Treba nam je

moči za naše še slabotnejše in mlajše brate, da jim moremo svetovati in pomagati. Treba nam je moči, da plavamo proti toku, ki nas hoče potegniti s seboj.

Kje so tu krepki viri moči? Tudi Peter in Pavel nista imela moči sama od sebe. Darove, ki so jima bili dani, sta utrjevala in izboljševala z milostmi svojega verskega nauka, z molitvijo, s sv. zakramenti.

Moči za dobro tudi mi nimamo sami iz sebe. Ona prihaja iz molitve v vsaki obliki. V veliko se razraste v svetih duhovnih vajah. Vedno se zopet obnavlja in se ohranja v življenju pri mizi Gospodovi.

O če bomo pogumni in močni v svoji veri, bomo lahko bojevali bitke za Gospoda, kakor nekoč Gedeon, ki je s 300 zvestimi pobil sovražnike svojega ljudstva. Kakor David se bomo tedaj borili proti vsem poganskim Filistejcem svoje okolice; hočemo priti do veljave kakor pride Makabejec, kladivar, proti celim vojskam Kristusovih sovražnikov. In če prihrume na nas s kladivi in silji: Naša pomoč je v imenu Gospodovem.

Korak za korakom, vsaka stopinja prvakov apostolov je zaznamovana, poživljenja, prežeta od ljubezni do Kristusa.

Od tistega časa, ko je konec prvega leta svojega javnega delovanja tako

bogato blagoslovil Kristus ribji lov in je sv. Peter pustil vse ter šel za Kristusom; od onega časa, ko je na tleh ležal Savel pred Damaskom in slišal besedo: Savel, Savel, zakaj me preganjaš, ima njuno delo in življenje eno samo silo, ki ju vodi, vzdržuje, pospešuje — to je ljubezen. Iz ljubezni do Kristusa sta skušala vse ljudi zanj pridobiti. Zato jima ni bila nobena pot predolga, noben narod preslab, noben človek preveč hudoben. Vse njiju misli, besede in dejanja so bila osredotočena v misijon-skem delu.

Tudi fantovska ljubezen do Kristusa ne obstaja v sladkih besedah, temveč v požrtvovalnih dejanjih. Ne tisti, ki pravi Gospod, Gospod, temveč tisti, ki izpolni voljo mojega Očeta, me ljubi, uči Kristus sam. Zato pokažimo praktično svojo ljubezen do Gospoda s tem, da bomo po svojih močeh širili in utrjevali njegovo kraljestvo.

Če se nam včasih zdi, da smo v boju s Kristusovimi sovražniki preslabi, če še obupujemo in zdvajamo nad svojimi močmi, takrat bomo tudi mogli in bomo močni, takrat se zavedajmo, da pred nami stoji krščanski Gospod, močni Bog. Priganjal nas bo k navdušenemu boju. In njegova stvar bo v nas zmaga in bo z nami. Na noge, bratje, v sveti boj za Kristusa! Na noge, bratje, k celotnemu katoliškemu dejanju.

Poldan

Jože Dular

*Čez hiše je vroča svetloba razlita.
Nad prašnimi poti zrak migota.
Ob starem vodnjaku se sredi korita
na vodni gladini sonce igra.*

*Suho seno diši po vrtovih
in med mrtvim cvetjem čebele brenče.
Koprive samotno raste ob plotovih.
V sencih dreves se otroci love.*

*Poldan zvoni. Na poljih ljudje so obstali.
Vsi odložili smo delo iz rok.
Kot ena družina smo v duhu se zbrali. —
Nad nami je sonce, nad soncem je Bog.*

Mrtvo življenje

Jože Dular

*Sredi vasi v zvoniku starem
zvonovi pojo.
Tam doli ob bregu potoka,
pod staro, trhlo vrbo
spominčice modre cveto.*

*Ob potoku na produ belem
pa nekdo mrtev leži,
in v roki med skrčenimi prsti
spominčice modre drži.*

*Sredi vasi v zvoniku starem
zvonovi pojo.
Črni pogrebci s krsto prebelo
čez polje cvetoče gredo.*

Velika pravda

Povest iz Hoste. Napisal Joža Vovk. — Nadaljevanje.

Potem je jesen šla h koncu, prišli so kratki dnevi in zjutraj se kar ni hotelo zdaniti. Deževje je pritiskalo včasih po ves teden in nekega dne, ko je spet sonce posijalo, so bile vse gore do srede in še nižje bele. Minili so Vsi sveti in potem je tudi v dolini kmalu začel padati sneg. Ob svetem Miklavžu, ko je na Oviše prišlo veliko ljudi, je ves dan snežilo, da ni bilo nikjer tako praznično, kakor druga leta. Kramarji so morali svoje blago kmalu pospraviti in ljudje niso postajali pred cerkvijo. Še v gostilni ni bilo tistega življenja, kakor bi človek pričakoval.

Gospod Janez je večkrat stopil med ljudi, vendar pa je nekoč začel tožiti, da je star in da ne more delati. Saj je z ljubeznijo vršil vse, a če je bilo treba z obhajilom v Rovte ali gori na Brezovico, tega se je vselej zbal. Odkar mu je Bizjak ključke vrnil, na Češnjico še šel ni in sklenil je, da bo šele takrat šel, kadar ga bodo prosili. Ključar je bil pa cerkovnik, kar nekega jutra mu je gospod Janez v cerkvi to povedal. Na novo knjigo ni več mislil, naj imajo kakor hočejo. Če ne bodo za cerkev poskrbeli, bodo pa še tistih par maš zgubili in k fari prišli. Saj ni dolžan, da hodi na podružnico maševat, če še cerkve nimajo v redu, povrh je pa še star. Tudi to je sklenil, da bo Bizjaka pustil pri miru, naj vozi po svoje, kakor ve in zna, kar mu je bil pa dolžan povedati, mu je pa povedal in še to mu je bilo preveč.

Bizjakova težba se je zavlekla in že so ljudje med seboj šepetali, da bo skoraj gotovo vse zaspalo. Vendar pa ni bilo tako. Priganjal res ni Bizjak, še manj seveda Posavec, vendar je pa po božiču prišel k Bizjaku gosposki človek z nekimi velikimi papirji in sta z Bizjakom šla pod Meli. Bizjak, to so dobro videli vsi, je bil kaj dobre volje, postregel mu je in ko sta šla, sta zelo počasi stopala in hitro govorila. Besedo je imel seveda le Bizjak, ki je razkladal in pojasnjeval, vse natanko povedal; rekli so, da je tako mahal z rokami, kakor gospod Janez na prižnici, le veliko bolj resen obraz je imel in tako mu ni pristojalo. Tisti gospod je bil inženjer, ki je pri vodi vse zmeril in ves čas hodil gledat na svoje papirje. Posavec je bil seveda tudi zraven, a z Bizjakom nista spregovorila nobene besede. Saj nazadnje tudi nista imela kaj, inženjer je pa tudi po svoje delal in ju ni ničesar spraševal, samo na tiste skrizane papire je gledal.

Temu dogodku so izprva pripisovali zelo veliko važnost. Pravili so, da zdaj tožbe in obravnave ne bo in da bodo lepega dne prišli gospodje iz Radovljice in rekli: Do tu je tvoje, drugo je pa njegovo! Vendar se pa to ni zgodilo in ko je zima že h koncu šla, nihče več ni na to mislil. Jim je bilo pač treba, da so zmerili — pa so poslali inženerja. »Vsak

dan naj pošljejo merjevca ali pa še dva, da bodo več nagrabili! Ali mislite, da merijo Bizjaku v korist ali pa Posavcu? Saj niso neumni! Gospoda vselej sebi meri.« Tako so moževali pred pustom v gostilni. Videti je pa bilo, da se vsem skupaj zadeva že precej neumna zdi; posebno pa še zato, ker gre tako počasi. Tudi se niso več tako ogrevali za enega ali drugega. Če bi Bizjak zgubil, bi si ne gnali preveč k srcu; trmast je in morebiti ga bo prav to pokopalo. Če bi pa dobil — no — saj se je dosti gnal zato. Bizjak sam je pa tudi postal čuden; ni zahajal dosti med ljudi, štenkaril je na vse strani in najraje je bil sam zase. Vse predpustne nedelje se je samo doma držal. Če je tudi kdaj zašel v gostilno, ni imel nikoli dolgega obstanke. Kadar se je pa le zasedel, se je pa pijače nalezal, začel razsajati in če mu je kdo kaj oporekal, se je hitro spravil domov.

Da se je Bizjak tako oprijel doma, to dejstvo so mnogi razlagali v zvezi s Franco. Kako je z ženitvijo, o tem so ljudje že začuda veliko vedeli in govorili ne več s sumničenji, marveč kakor o gotovi stvari. Pred pustom se še ne bosta vzela, ker on še Rozo žaluje, verjetno pa prav kmalu po veliki noči, takó so pripovedovale ženske, ki vsako reč najprej in najbolj natančno zvedo.

Da se bo Bizjak res ženil, o tem ni bilo nobenega dvoma več. Vrh tega je v postu najel nekega moža in je začel v drvoščih sekati borovce. Po ves dan sta sekala in Franca jima je južino nosila. To je ljudem izbilo zadnje pomisleke, da bi Bizjak z ženitvijo počakal še kako leto.

*

Tisti teden pred cvetno nedeljo se je zgodilo nekaj, kar je gospoda Janeza nemalo presenetilo. Franca, nekdanj Bizjakova, zdaj pa že tretje leto poročena s Posavcem na oni strani Lipnice, torej v dobravski fari, je prišla v župnišče. Gospod Janez je ni takoj spoznal in jo je moral šele vprašati, če je oddalec prišla. Da je od doma prišla, je odgovorila in da je za maše prinesla. Zdaj bo že štiri leta, kar ji je oče umrl. Tisti teden po veliki nedelji bo štiri leta in se spodobi oznajnenja maša tam, kjer oče počiva.

»Maša, maša... i, za koga pa?« Gospodu Janezu je sila nerodno. Gotovo bi jo moral poznati, pa je ne. Nemirno premetava neke liste, a ničesar ne išče, le to bi rad našel v svojih starih možganih, koga je pred štirimi leti o veliki noči pokopal. A nikakor se ne more spomniti. Njegovo brskanje po svojem spominu se brž spremeni v jezo nad samim seboj, sveto jezo, ki jo zasluži. Tu pa ženska stoji in čaka. Skoraj se mu zazdi, da jo malo pozna. Kakopak, saj je iz... Nič. Bog se usmili, pa vendar je vprašal ne bo! Že je na

glas vzdihnil nad samim seboj in ko je mislil, da je vse zastoj, se mu je kakor navdihnjen posvetilo: Mrliška knjiga! Tak vendar, to je zdaj mala skrb! Brž pograbi knjigo, ki jo je dobil v kotu, prav med zadnjimi.

»Pred štirimi leti, pred štirimi... To je bilo leta... Aha, tule bo! Martin Bizjak, osemnajstega aprila. Da, v sredo bi bila potem lahko maša.«

Gospod Janez se je oddahnil. No, je vendar še iznajdljivih misli; na to bi nihče ne prišel. Kakopak, ranjkega Bizjaka smo pokopali. Star je bil in dež je šel takrat. To bo pa Franca, seveda, druga ne more biti. Saj sem rekel, da se mi znana zdi in da jo poznam.

»Ti si pa pri Posavcu, kajne?«

»Seveda sem.«

Gospod Janez je nenadoma pridržal sapo, nagubal čelo in z očmi skoraj zamižal. Sila dolgo je zapisoval ime Martina Bizjaka na nek papir. Bizjak, Bizjak, mu je obtičalo v mislih in pri tem ga je zgrabila neka bolečina, ki je še nikdar ni čutil. Spet se je dvignil in odložil zlata očala. Te je imel samo, kadar je kaj napisal ali kaj prebral.

»Koliko let si pa zdaj že omožena?«

»Tri bo kmalu...«

»Tri leta, aha. Z bratom se pa ne moreta, kajne? Z Bizjakom, mislim.«

S tem vprašanjem je Franco spravljal v zadrego. Saj jo je tudi naravnost vprašal in tako čudno, da ne more kaj odgovoriti, kvečjemu da ali ne.

»Jaz nimam nič proti njemu,« je tiho odgovorila in položila denar na mizo. Rada bi že šla, a kar tako zdaj, ko jo je že vprašal, spet ne more.

»Saj se tožujete?«

»Jaz se ne, gospod župnik. Se prigovarjala sem svojemu, naj vse skupaj pri miru pusti, pa saj veste, kakšni so moški. Hoče nekaj in ne odneha.«

»Čudno je to, pa še v sorodu ste. Veliko upanja sem stavil na tvojega brata, pa sem se zmotil. Glej, kako lepo v miru bi lahko živeli, še pomagali bi drug drugemu, ne pa takole.«

»Lahko pa je že Bog pomagaj. Ko se takale reč začne, je nikoli ni konca.«

»Pa tudi če konec pride, tak ali tak — ljubezni ne bo več in madež bo ostal na vseh, če se še tako po pravici izteče.«

Franca molči in gospod Janez žalostno zmajuje z glavo. Mučna tišina še bolj tare oba. Oba bi rada pomagala, oba bi rada razsodila, oba mirila, a sta brez moči. Ona, ker je pač žena, ki bodi možu podložna; on, ki ljubezen oznanja, a ljudje se po svoje trgajo.

Gospod Janez nemirno v enakomernih in čisto kratkih presledkih trka in bobna po mizi, kakor bi iskal poti iz zagate, kakor bi hotel s silo nekam naprej, a se nima kam oprijeti.

»Morebiti bi se pa le dalo kako pomagati.«

»Oh, gospod župnik, tako težko čakam, da bi bil že konec, pa se že vleče, ne vem kako dolgo.«

»On noče ničesar slišati?«

»Bog varuj! Kakor hitro mu kaj takega spomnim, pa mi zabrusi, da ne držim s hišo, da bom vse k Bizjaku znosila, da še dote ni pri hiši in ne vem, kaj še vse.«

»Glej, Lovrenc mi je ključarstvo vrnil. Hudo mi je bilo in težko sem to prenesel. In žal mi je danes, da nisem takrat k njemu stopil. Če jaz ne bom obračal, tudi Bog ne bo obrnil!«

In sta spet molčala. V tem molku sta se našli dve duši, v katerih je še gorela ljubezen, dve duši, ki sta zavoljo človeške samopašnosti krvaveli, dve duši, ki ju je ranilo sovražstvo, pa sta iskali miru in pokoja. Bili sta kakor dva skromna plamena, prižgana v velikanskem temnem prostoru in sta hotela razsvetliti vse do zadnjega kota, a ju je s čudovito silo stiskala tema, da sta komaj še živela. Morda bosta čez nekaj časa ugasnila, morda bo plamen močnejše zasijal in bosta razsvetlila vse okoli sebe, da ne bo nikjer tema, vse bo svetlo in lepo in nad vsem bo mir božji plaval. O, ko bi gospod Janez mogel najti besedo, ko bi mogel najti skrito stezico v človeško srce, ko bi mogel najti ono skrito okence, skozi katero bi vanj posvetil!

Nenadoma je gospod Janez dvignil sivo glavo, za hip še pomolčal; ves obraz je bil odet v neko silno mogočnost; njegove majhne in drobne oči so nenadoma pogledale srepo in nepremično, kakor da gledajo živega Boga. Napele so se žile na rokah in prsti so ob sklepih zbledeli in desnica je padla težko na mizo.

»Ukroti jih bom!«

Potem je pogledal Franco, ne očitajoče, ne vprašujoče, ne kakor da nima kaj povedati, marveč kot mož, ki hoče. Hoče, samo to.

»Bog daj, tako bi rada videla...«

Franca je odšla.

Gospod Janez je sedel, vzel brevir, a ni mogel moliti. Kar ni se mogel otresti skrbi, vsak trenutek je bolj čutil, kako mu ta misel kljuje v srcu in mu ne da miru. Očital si je, da je premalo storil. Ne, ne more več tega trpeti. Če je kdaj mislil, da bo drugače šlo, kaj zato, — človek se uračuna tam, kjer najmanj sluti. Obračaj, Janez, obračaj, če hočeš, da bo Bog obrnil!

Trije božji fantje

Po J. G. Oberkoflerju Janez Pucelj

(Nadaljevanje.)

Mali novomašnik

»Tvoja roka mi je dosti mlinčkov izrezljala. Zdaj je maziljena od škofa.«

»Saj, zdaj bo morala rezljati duše za nebesa, Miklavž.«

»Ti znaš. Tvoje ovčke za jaslice so bile zmeraj najlepše in najbolj žive.«

»K božjemu Detetu romamo vsi.«

»Pa če moraš zdaj zapustiti očeta in mater? In grunt? In domačijo? In lepi gozd?« Fant pogleda kvišku k novoposvečencu: »Tedadaj tudi ne boš imel ničesar več. Tedaj boš tudi tako reven kakor sva jaz in Otilija.«

»Vsi imamo enako dosti, Miklavž. Ti imaš Boga Očeta prav tako kakor jaz. To sem ti že večkrat pravil. Vsi smo le romarji na tem svetu. Koliko Kamenarjev je že hodilo skozi ta vrata ven in noter! Ostal ni nobeden.«

»Saj,« reče dečko zadovoljen. Nato pa strastno zaganja: »Ampak ti si zdaj tam, kamor te je poklical Bog. Jaz nisem nikoder, prav nikoder.«

»V božjih rokah si, Miklavž.«

Od zvonika sem udari enajsto uro. Jasno stoji mesec na nebu. Vsa dolina je polna njegovega sijaja, šumena gorskih potokov in zadržanega valovanja žitnih polj okrog in okrog.

»Se me boš jutri kaj spomnil pri svoji prvi sveti maši?«

»Seveda, Miklavž, tebe in vseh. Tudi tvojih staršev.«

»Prebral sem evangelij v mašni knjigi, ki mi jo je dal jeruzalemski romar Klavž. Ko bi bil vsaj ministrant! Nisem mogel biti. In zdaj pa bom že skoraj dostal šolo. Dokler so bili živi oče, smo bili dosti predaleč od cerkve. Našemu župniku, Marku Mraku, sem potožil. Podarili so mi rezljano monštranco. Premk Gal mi je sestružil kelih. Tako imam mašno knjigo kelih in monštranco, pa še niti ministrant nisem bil. Samo toliko sem se prirnil, da sem nosil banderco. Pa saj to vse sam veš.«

Nocoj je slišal Pankrac bolešno tožbo fantovo tako jasno, kakor še nikdar. Mislil je na mnogih ljudi usode in na čudovita božja pota. Bog seje in daje klicam moč in postavlo, po kateri naj se razvijajo. Pod njegovim blagoslovom bo sad večno dozoreval v božji roki in počival, najsi ima že katerokoli obliko ali barvo.

»Ne toži, Miklavž! Saj si vendarle mali novomašnik.«

Tedajci je zaječal mladi Potokar od boli, ki mu je trgala srce:

»To le ne morem postati, kar si ti. Tvoj oče bi me radi dali v šole. Ne upam si. Ne zaupam si. Poznam samo polje in gozd. Povej mi, je predrzno tisto, da se igravam z monštranco in mašno knjigo in kelihom? Tako sem povsod le pol in pol in kakor razpolov-

ljen. Bog me ne usliši. Ne da mi milosti, milosti, milosti!« Pankrac je pogovarjal Miklavža dobrohotno in mirno. Poznal je nenadne, toda nenavadne izbruhe fantičeve, o katerih ni sicer nihče vedel ničesar. Sočutje mu je objelo dušo. Saj tudi otroškemu srcu ni bol neznana. Napade mladost in je zato tako pretresljiva, ker prodre iz tal, ki sta jih lastna in tuja volja malo obdelovali, ki pa je na njih božja previdnost sama potegnila svoje brazde. Zato je taka bol sveta in zato razcveto iz nje neredko cvetlice milostnega čudeža.

»Mislil na to, Miklavž: ko je jahal Zveličar slovesno v Jeruzalem, so mu stlali otroci palmov veje. Ne pozabi, kaj je rekel, da ne pojde nihče v nebeško kraljestvo, čigar duša ne postane kakor otrokova duša. On je prijatelj otrok. Kdor nima spoštovanja pred njihovo nedolžnostjo, ta dregne Zveličarja v očesno punčico, Miklavž. Miklavž, več na zemlji ne moreš imeti, kakor če imaš dušo otrokovo. Več na zemlji ne moreš postati, kakor če ostaneš otrok božji.« Saj, je videl Pankrac v svojo dušo samo, kako sem mahel v primeri s tem dečkom! Kako jasno leži življenje pred mano! Stiske, reve in skrivnostne uganke v človeškem srcu, kako številne in zmotane so in kako naj jih razrešim, če mi že pred dušo tega enega edinega dečka upade srce. Tolažil in osrčujoč se je dvignil v Pankracu glas: Ne pozabi, kaj je pisano: Vse premorem v njem, ki me krepa.

V grmovju ob Sajavcu je zapel slavec. Klic prepelice se je dvignil iz žitnega polja. Gori od rebri so se zaslišali zvonci ovčje črede, ki je gosto stisnjena stala v ograji. Zdaj pa zdaj se je zamolklo slišalo, kako se bojujejo in trkajo ovni. Zagatno kakor soparica je vzplaval v noč bolesten krik matere ovce.

Pankrac in Miklavž nista ta večer govorila nobene besede več. Novomašnik se je podal počivat, pastir je ostal v veliki izbi.

Na hrastovi mizi so ležali v polni mesečini venec za na roko novomašniku in šopki za duhovne. Bleščeče se je rosilo iz cvetic, kakor iz kelihov, se svetlikalo iz malih ogledalc kakor iz oči, valovilo in velo tisočkratno čez ta zlati in srebrni vrt, ki so ga objemale oči fantiču okrog in okrog. Plaho se je dotaknil prst vencev. Tedaj so zazveneli in zazvonili vsi hkrati. Pastirja je vsega omamilo. Na steni so viseli beli koretlji s širokimi čipkami. Bila je podoba, kakor da se napihujejo kakor poletni oblaki, ki plovejo pod najlepšim soncem. In slednjič je Miklavž našel enega, edinega, ki ga bo jutri nosil Marko Mrak. Za ta koretelj je kleklala svoj čas Miklavževa mati, ki je bila krščena na čudno ime Prakseda, čudovito nežne čipke; je od tega že več ko pol desetice let. Kmalu nato je

podlegla nenadni boleznj in je šla za možem v veselje Gospodovo. Dobri fantič je pritisnil obraz ob hladno platno. Dišalo je po vodi in soncu in kadilu. Bilo mu je, kakor da se mu je dotaknila roka materinega vročega čela. Nikdar, župnik Marko Mrak, ni kanil tako čist rosi biser z neba na tvoj koratelj, kakor je bila solza ubogega osirotelega Potokarja. Lahko rečemo, ta kapljica je bila tako sveta, kakor katera tistih iz potoka solz, ki so padale na mrtvaški prt materin. Poleg koretljivov so se lesketale mašne obleke žametno, in svileni in platneno, mašne srajce, plašči, obleke za levite. Skrivnostno so se prepletala znamenja zlatih vitic, cvetic in okrasov na snežno belem dnu. Tu je gorela na rdečem žametu podoba Srca Jezusovega. Tam je nesel dobri pastir jagnje na ramah. Tu se je smejala Mati dobrega sveta z božjim Detetom. Tam je sklanjal Križani v smrtni zapučenosti s trnjem ovenčano glavo, vso krvavo in ranjeno. Jutri se bodo venci blesketali v jutrnjem soncu. V belih oblakih bodo šli duhovni iz Kamenarjevega doma z novoposvečencem v sredi. Jutri bodo vihrala bandera v sprevodu, kakor da gredo h kronanju. Bodo zlate perutnice, ki bodo z njimi vsa srca šumeč tolkla na nebeška vrata. Tedaj je bilo Miklavžu, kakor da so se odprla vrata in kakor da prihaja molče njegov oče Gal v izbo in kakor da je sedel k mizi, z venci obloženi. Okrog glave se mu je ustavil rahel sijaj. Globoke rane, ki mu jo je vsekalo mecesno deblo, ki je padlo nanj, ni bilo videti. Za očetom je mislil, da vidi, kako je priplavala v izbo mati in na-

merila nanj blage oči. Kaj le je šepnila očetu, da se oba smehljata in kimata svojemu fantu? Fant se je zgrudil na klop in ima zaprte oči. Ali je resnica, ali se mu sanja? Iz mašne knjige, vidi naprej, lete beli labodi. Nosijo zlate trakove z napisi. Na njih so z zlatimi črkami napisani psalmi: Et introibo ad altare Dei — stopil bom k oltarju božjemu. Iz lesenega keliha šine kvišku morje ognja, kakor da stoji sonce nad kelihom. Iz srede ognjenih valov zakliče glas: Pridi! Okrog monštrance, ki je velika in vsa v luči, kakor zunaj luna, plavajo angeli in blaženi duhovi. Tedajci krikne speči fantič na klopi: zagledal je med rajajočimi angeli samega sebe. In tedaj sta Gal in Prakseda prijazno odšla iz izbe.

Ali že udarjajo valovi naraslega morja dečku ob srce, preden navali veliko, veliko valovje?

Miklavž Potokar spi in spi v izbi, ki je postala nocoj kakor zakristija. Rjavi lasje mu padajo na čelo. Okrog vek, ki mu zaklepajo modro oko, se igra mala modra senca tako nekako, kakor kakšen metulj, ki se smuka okrog cvetlice. Ustnice so matere, tiste matere, ki je nosila ime neke lepe svete grofovske hčere doli iz Rima.

Zunaj na borjaču mogočno šumi vodnjak. Na ozari tolčejo konji. Visoka trupla jim stoje v mesečini vsa v črnem sijaju. Zdaj pa zdaj zarezgeta ta ali oni iz globokih prsi. Žrebec zdivja v skok okrog ozare in splašči dve mladi žrebeti, ki igraje se hrustata ob seči.

MED SLOVENSKIMI FANTI

Sv. Trojica v Slov. goricah

Prosim, gospod urednik, natisnite, ako je mogoče, tole pismo o našem fantovskem delovanju pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah. Naj bo nam članom fantovskega odseka ta dopis v »Kresu« v spomin, ki naj nam vžge v naših srcih še večjo ljubezen do dela na našem širnem orlovskem polju.

Naš fantovski odsek uspešno deluje. Sedaj šteje 52 delovnih članov. Pa to so vam člani, ki niso samo na papirju. Redno se udeležujejo tedenskih sestankov. Na njih čitajo naše fantovske liste, se poglobljajo v socialna vprašanja ter se sploh prosvetno vzgajamo. Uči in predava pa nam o prosveti naš dobri voditelj p. Ildefonz. Njemu gre velika zasluga, da se je naš fantovski odsek tako dvignil in da lepo napreduje. Po prosvetnem predavanju pa imamo po 2 uri telovadbe. Vsi člani telovadimo. Pa ne tako, da bi vedno »gonili« redovne vaje, kot v nekaterih odsekih delajo. Tega se vsak naveliča, če je preveč, in postaja nezanimivo. Naš športni voditelj ima izdelan točen načrt, po katerem

telovadimo. Eno uro vadimo gimnastične vaje, redovne in proste. Drugo uro zopet suvanje kroglice, skok v daljino, drog itd. Tako je stvar vedno privlačna, telovadci imamo veselje in tudi vzgojno korist za okrepitev telesa. Tako tudi zahtevajo »Dopisi«, naš smerni list o športni in prosvetni tvarini. V to svrhu smo si letos nabavili drog, kroglico in ročke za dviganje. Marljivo se pripravljamo za prosvetne in športne tekme (okrožne). Če že ne bomo prvi, pa se hočemo častno odrezati. Nameravamo napraviti tudi fantovski izlet in tekme celega dekanijskega okrožja. To bo nekako generalna za celjski tabor.

Na Jožefovo smo imeli fantovsko akademijo s pestrim sporedom: 1. J. Vovk: Zborna deklamacija. 2. J. Vovk: »Molitev mornarjev«. 3. J. Jurač: »Morska zvezda« (po moškem pevskem zboru). 4. Rimske proste vaje članov. 5. Skupinske vaje članov. 6. Proste vaje mladcev. 7. Govor predsednika. 8. Igra »Spoštuj očeta«.

Akademija je potekla brezhibno. Ljudstvo je bilo navdušeno. Telovadci so izvajali vaje dovršeno in enotno.

Lepo in vzvišeno je naše delo. Zato le pogumno naprej. Zavedati se moramo, da je samo v »Orlu« rešitev vprašanja naše mladine in našega naroda. Edino »Orel«, ki gradi na katoliško-narodni podlagi, nas more vzgajati v močne značaje, ki bodo vedno trdno stali na braniku vere, Cerkve in domovine. — Bog živi!

Ptuj

Svoj fantovski praznik — sv. Jožefa — smo praznovali prav lepo. Zjutraj smo prešli vsi fantje iz našega odseka obhajilo, nakar nam je gosp. šolski nadzornik R. Zazula govoril o fantovskih nalogah v današnjem razdvojenem in razbitem času. Njegova živahna in zelo zanimiva izvajanja smo vsi zasledovali z vidnim in velikim zanimanjem. Popoldan smo sodelovali z zborna deklaracijo in gimnastično vajo »Lepa naša domovina« pri akademiji Prosvetnega društva v gledališču. Posebno gimnastična vaja je žela mnogo viharnega odobravanja in navdušenja. Po sedmih letih smo lahko zopet pokazali Ptujčanom, kaj moremo mi katoliški fantje v svojih društvih ustvariti in pokazati.

Na fantovskih sestankih smo začeli obravnavati komunizem, ki nam ga bo razlagal tov. Musek Vitko. Uvod v ta ciklus predavanja je pa napravil v nedeljo 18. marca, gospod nadzornik R. Zazula, ki je govoril o razmerah, iz katerih je v Rusiji vzklik komunizem.

Na sestanku 25. marca nam je tov. Musek Vitko razložil zgodovino in početke komunizma. Na prihodnjih sestankih bo svoja izvajanja nadaljeval. Pred predavanjem smo se spomnili z molitvijo bratov, ki jim je bela žena na Velikonočni ponedeljek ugrabila v plaz pod Storžičem mlada življenja. Odločno obsojamo podla podtikanja nekaterih ljudi radi storžiške nesreče sportnemu klubu »Planinik«. Ti gospodje bi naj raje govorili ob drugih prilikah, ko bi bilo treba, da izpregovorijo resnico! — Bog živi!

Loče pri Poljčanah

»Mi vstajamo! Mi vstajamo! In vas je strah? Pokaj tako hrumite! Prosvete se bojite?... Napredek in prosveta, to naša bo osveta!« Tako je ob prvem javnem nastopu meseca februarja letošnjega leta izpovedalo naše mlado prosvetno društvo »Slomšek« svoj program. Lahko rečemo, da je z ustanovitvijo Prosvetnega društva prišla k nam pomlad. Pomlad v naše fantovske in dekliške duše, pa tudi v duše naših staršev. Spomladi vse raste in brsti, da na jesen nam sad rodi. Tudi ločki fantje se tega zavedamo. Zato se nas je pa zbralo lepo število okrog našega voditelja, da si zopet enkrat zapojemo tisto lepo, vso mlado in navdušeno fantovsko: »Dvignite, Orli!« Spali smo! Morda po lastni krivdi, morda nekoliko vsled razmer prisiljeni. A sedaj smo vstali. Vstali smo iz mrtvila in

začeli delovati. Prosveta, in sicer katoliška je naš program. Zato imamo redne mesečne sestanke. Od včeraj smo, bi lahko rekli, a smo že vse prepredli s svojo mislijo. Res smo slabotni, a vemo tudi to, da le On, ki je svet premagal, tudi slabičem pomaga, zato ga tudi mesečno in še večkrat obiskujemo in kot ljubega Gosta pod streho sprejemamo. Pa še na nebeško in našo Mamico nismo pozabili. Bistrimo si svojega duha z uma svetlim mečem, a tudi svoje ude že skušamo pretegovati v telovadbi ali športu, kakor se že pač ta panoga našega udejstvovanja imenuje. Toda eno nas še tlači. Svoje strehe še nimamo. Dom, skupni dom nam še manjka. Ali v mladini je moč. Jeklena sila naših mišic in odločna volja našega razuma morata tudi to prenesti in premagati! In smo vidci in preproki: Kmalu vas, dragi bratje od drugod, povabimo k otvoritvi skupnega ognjišča. Morda se bo kdo temu smejal, ki pozna naše razmere. Toda mi smo mladi, mi rastemo, mi moramo nekaj doseči! Do takrat pa vsem iskren: Bog živi!

Jože.

Vedice nad Ljubljano

Doba sestankov in društvenih prireditvev se bliža koncu, pa naj se preje še enkrat javimo slovenskemu fantovskemu svetu, da ne bo jeseni predolgo pismo, ko bomo poročali o letnih prireditvah in solnčnih izletih.

V zadnjem, januarskem dopisu smo nekoliko pogledali v našo »malo dvorano« k nedeljskim fantovskim sestankom in danes bi glede njih omenili le to, da smo jih imeli tudi poslej redno vsako nedeljo zvečer, včasih bolj resne in poučne, včasih bolj živahne in zabavne. Januaria smo pričeli na njih obravnavati stvarino za pomladne tekme, poslužnojoč se navodil Zveze, ki nam jih daje v »Dopisih«, ter smo že precej temeljito obdelali Poslovnik in »Komunistično mladino«, seveda »z uma svetlim mečem« in ne morda s pestmi. Vmes pa smo belili dnevni red z deklaracijami in Mlakarjevimi ocvirki iz Planinskega Vestnika ter venčki narodnih. Udeleževalo se je sestankov lepo število članov, 20 do 30, čedna pa je seveda bila tudi številka onih članov, ki bi se jih bili lahko udeleževali, pa se jih niso. Saj jih je, če se ne motim, v januarskem Kresu dopisnik dramil in prilival olja njihovim zavednoprosvetnim lampcam, pa so nekateri kljub temu ostali hladni. Recimo torej: Trdno sklenem...! — Še pa smo dvignili število obiskovalcev, ko smo premagali predsodke glede naših mladih in pustili k sestankom tudi 17, 18 letne. In pokazalo se je, da je bilo tako prav in dobro.

Zelo živahen je postal po Božiču tudi športni odsek. Kar v tri skupine so se telovadci razdelili, da bi šlo delo uspešneje od rok. »Srednji« 19 do 25 letni so si izvolili kar sredo za vežbanje in gimnastiko, v četrtkovih večerih so se naši starejši člani, ki so okuženi še orlovsko disciplino in vzgojo in si že v orlovski organizaciji utrjevali mišice in bi-

strili duha — vežbali na drogu in bradlji, in pripravljali gimnastične vaje, ob nedeljah popoldne pa so nam najmlajši prevzeli dvorano za gimnastiko in sestanke. 19. marca pa so nas presenetili! Pod vse te sestanke in večere, vežbe in napore so potegnili črto in — rezultat?! Na Jožefovo zjutraj nas je šlo 52 članov z zastavo v cerkev ter smo med mašo sami prepevali in nato vsi, tudi tisti, ki niso šli v sprejodu, prejeli obhajilo. Prav tako so peli samo fantje tudi pri deseti maši in ob 2 pri litanijah, ob treh pa smo imeli v Domu »Fantovsko akademijo«. Za uvod smo postavili na oder vzoren fantovski staneček, kot jih imamo vsako nedeljo, seveda z običajnim venčkom narodnih, zatem pa so sledile: gimnastična vaja članov, simbolična vaja »Naprej zastava Slave«, gimnastična vaja mladcev, nato naporne in krasne vaje na bradlji ter simbolična vaja: »Mi smo Orli«. Po viteški borbi z meči in ščiti, izvajani v temni svetlobi tako lepo in ostro, da se je ob udarcih mečev ogenj kresal, so nastopili najmlajši ter dovršeno in disciplinirano izvajali vajo s palicami. V krvavordeči svetlobi so za tem člani ob petju izvajali simbolično vajo »Doberdob« tako občuteno, da so se marsikomu orosile oči. Vžgala je nato vso dvorano nova simbolična vaja »Dvignite Orli«, ki smo jo morali — kljub sklepu, da se nobena točka ne ponavlja — ponoviti. Za tem pa se je vsa fantovska družina od 14 do 35 letnih zbrala ob podobi Srca Jezusovega in obenem z dvorano zapela himno: Povsod Boga! Pel je pri vsej akademiji fantovski zbor, vaje je spremljala harmonika s kitaro, vso akademijo pa je harmonično vezala reproducirana glasba.

V nedeljo 11. aprila pa smo vso Akademijo s skoro istim sporedom na prijazno povabilo cerkljanskih fantov prenesli še v cerkljanski Društveni dom, da bi korajžne gorenjske fante še bolj navdušili za lepo gimnastiko in telovadbo. S tema dvema nastopoma smo pokazali svojcem in drugim, kaj smo se v dvorani vso zimo naučili, kaj smo delali na sestankih, dosegli pa smo tudi to, da se je pri mlajših poživilo navdušenje za odsek in telovadnico. In naša skrb bodi odslej, da jih še

tesneje navežemo na odsek, da bo navdušenje za katoliško organizacijo v njih ne le ostalo, marveč tudi raslo in se utrjevalo. Samo bežen pogled na minulih 5, 6 let nas opozarja, kako je zastala vzgoja najmlajših. Nemalo kdaj se zgodi, da trinajstletnik ne ve, ko vidi naše slovenske barve na znaku ali zastavi, čigave so, ne ve, da je obstajala svoj čas krepka, zmagovita orlovska organizacija, kvečjemu je kdaj čul, da je bila to »prepovedana nenarodna družba«. Na nas pa je, da popravimo, kar se je zagrešilo, da dohitimo, kar se je zamudilo.

Na sestanku dne 4. aprila smo se poslovlili od štirih bratov rekrutov, ki smo jim dali na pot novi »Vojaški molitvenik«, da se bodo pogostejše spominjali našega fantovskega odseka in naukov, ki so jih čuli tam.

Če nam bo v prihodnje brat urednik še dopuščal tako svobodo v besedi in prostoru, bomo pa čez čas spet poročali, kaj bomo napravili in kako — upajmo — napredovali! Bog živi!

Selca nad škofjo Loko

Redko se oglasimo v »Kresu« iz Sevske doline. Vendar pa nikar ne mislite, da nič ne delamo. Prav nasprotno! Naše prosvetno društvo prav živahno deluje, odkar se je pečat odtrgal preč... Nekateri so se že veselili in nam pred 3 leti napovedovali: »O veliki noči bomo pa že slovesno vkorakali v Krekov dom in plesali v dvorani.« Res je pretižala že nevarnost, saj so že komaj čakali dneva, ko bo prodan ves inventar društva. Mi smo pa z bolestjo v srcu gledali vse to in premišljevali, ali bo Bog dopustil, da bi se tako ravnalo s svetinjami, ki jih je s tolikimi žrtvami priboril naš veliki rojak dr. Krek. Težka preizkušnja je bila to za našo prosveto. Vendar pa kot verni kristjani nismo obupali. Z neko gotovostjo smo pričakovali od neke rešitve iz tega težkega položaja. In res, prišla je rešitev!

Naš fantovski odsek šteje danes 45 fantov. Redne sestanke imamo ob sobotah zvečer. Žal, se jih redno udeležuje le kakih 25 fan-

Priprave na celjski tabor.
Udeleženci okrožnega
vaditeljskega tečaja v Brdcih
pri Mozirju.

tov. Zelo bi bilo želeli, da bi se fantje še bolj zanimali za sestanke. Letošnjo zimo smo si vzeli za stvarno razpravo o boljševiski mladini in se z veliko vnemo pripravljali na okrožne tekme. Pa tudi posamezni fantje so nastopali. Zlasti tov. Jakob Zupanc nam je v mnogih govorih razvijal svoje misli o najrazličnejših vprašanih in tako smo večkrat prešli v zelo živahno debato. Tudi na telovadbo nismo pozabili. Prav pridno vadimo za poletni nastop v Skofji Loki. Prav živahno deluje tudi godba prosvetnega društva pod spretnim vodstvom g. župana Matije Megušarja. Godba je že gostovala pri Sv. Lenartu ob priliki 25letnice prosvetnega društva in na Slomškovi proslavi v Železnikih.

Ne mislite pa, dragi fantje tovariši, da se trudimo samo za dobrine tega sveta. Imamo tudi višje smotre, ki jih upamo doseči z božjo pomočjo. Letos se je udeležilo 9 fantov duhovnih vaj v Ljubljani. Vsi so prišli nazaj srečni in zadovoljni, želeč svojim tovarišem, da bi se tudi oni prepirali, kaj človek doživi v treh dneh, ločen od zunanjega sveta. To so dnevi, ki jih človek ne pozabi, dokler živi, in ki morajo roditi sadove. Za praznik 8. decembra je društvo priredilo akademijo v čast Brezmadežni. Na programu so bile pevske točke, deklamacije in duhovna igra »Teofil«. Ker je bil to tudi društveni praznik, se je mnogo članov udeležilo skupnega obhajila, kar je bilo zelo vzpodbudno.

Za praznik sv. Jožefa je fantovski odsek priredil akademijo. Pet fantov je deklamiralo zborni deklamacijo »Fantovski pozdrav«, sledila je simbolična vaja »Oj Doberdob«, govor in igra »Sv. Vid«. Pri vsaki prireditvi je bila dvorana nabito polna, kar dokazuje, da je vse poteklo v največjem zadovoljstvu.

Prav z veseljem prebiramo tudi naše fantovsko glasilo »Kres«. V naš odsek ga prihaja 30 izvodov. Želeli bi bilo, da bi bili vsi fantje naročniki »Kresa«, saj je to edini fantovski list. — Bog živi!

Kamniško okrožje

Dne 14. aprila 1937 se je vršil v Grobljah okrožni svet fantovskih odsekov okrožja Kamnik ob udeležbi zastopnikov 12 odsekov. Kot zastopnik Z. F. O. je bil navzoč g. dr. Capuder. Na tem svetu so podali zastopniki odsekov svoja poročila, iz katerih se razvidi, da vsi zelo pridno delujejo. Članov imajo vsi odseki okrog 200. Največ se pripravljajo za okrožne tekme, katere je svet določil na 23. maja. Poleg tega pripravlja vsak odsek svojo akademijo, ki se bodo vršile v marcu, aprilu in maju.

Fantovski odsek Brdo, ki šteje 19 članov, je priredil na praznik Brezmadežne igre »Izgubljena ovca« skupno z dekliškim krožkom, na dan sv. Jožefa pa akademijo.

Odsek Dob ni priredil samostojne prireditve, pač pa so člani sodelovali pri 4 predstavah dramskega odseka.

Odsek Domžale, ki je po skoro polletnem počivanju zopet začel delovati, je že priredil Jurčičevo igro »Jurij Kozjak« in se pripravljaja za akademijo, ki se bo vršila 6. maja.

Odsek Groblje je imel od 25. do 28. marca duhovne vaje in se največ pripravlja za tekme.

Zelo agilen je odsek Ihan, katerega je pa zadela težka izguba. Umrl je namreč njihov duhovni vodja, g. župnik. Ob tej priliki so člani pokazali vso ljubezen, ki jih je vezala nanj. Skupno z dekliškim krožkom so zbrali denar za venec in nekaj sv. maš in člani so skozi dva dni imeli častno stražo ob mrtvaškem odru. Darovali so tudi duhovni venec, s tem, da so vsi skupno pristopili k sv. obhajilu.

Odsek Homec ima težave, ker je večina fantov zvečer zaposlena v tovarnah in se ne morejo udeleževati sestankov, poleg tega je pa radi boleznimi odstopili njihov športni načelnik. Velika škoda je tudi, da nimajo v župniji inteligenta, ki bi se zanimal za odsek.

Odsek Komenda ima v programu akademijo v aprilu.

Odsek Mengeš je imel 8. decembra 1936 svojo akademijo z zelo lepim sporedom, poleg tega je sodeloval v igri »Kralj z neba«.

Odsek Mekinje je priredil kot svojo prireditev igro »Luč z gora« dne 14. marca.

Odsek Tunjice, ki še nima svojega lastnega doma, zelo marljivo dela za zgradbo tega. Do sedaj so člani že naredili okrog 1000 ur kuhuka in s tem navdušenjem upajo kmalu zgraditi svoje gnezdo.

Odsek Vodice je priredil 19. marca svojo akademijo z zelo pestrim in lepim sporedom.

Iz teh poročil je razvidno, da je vsak odsek napravil marsikaj lepega in da se vrača v fantovske odseke tisto živahno delovanje in navdušenje, ki je vladalo za časa »Orla«, katerega si fantje silno žele nazaj. — Bog živi!

Trnovo v Ljubljani

Trnovski fantje se pripravljajo na svoj praznik. Velik praznik praznujemo. Prosvetno društvo Trnovo obhaja namreč letos svojo tridesetletnico ter smo sklenili ta jubilej kar moči slovesno proslaviti. Ta dan se vrši pri nas prosvetni tabor vseh društev Prosvetne zveze v ljubljanski dekaniji, obenem pa bomo svečano blagoslovili novi društveni prapor.

Prireditve se vrši pod pokroviteljstvom slovenskega bana dr. Marka Natlačenca. Spored je sledeči:

V soboto 3. julija ob pol sedmih zvečer koncert pred cerkvijo, ki bo za to priliko slavnostno razsvetljena. Nato na prostem (na društvenem dvorišču, ki ga posebej za ta namen širimo in preurejamo s prostovoljnimi delom članov) vpriporitev Abramovega Zlatotoga.

V nedeljo 4. julija ob 8 sprejem gostov in urejanje prevoda. Ob 9 spreved skozi mesto (Dalje na ovitku)

v Trnovo, ob 10 maša na prostem z ljudskim petjem, nato blagoslovitev prapora ter ljudski prosvetni tabor. Ob pol dveh popoldne skušnja za telovadno-sportni nastop, ob dveh štehanje pred cerkvijo, ob pol štirih sportno-telovadni nastop in tekmovanje narodnih noš, nato koncert in prosta zabava na prostem.

Trnovčani vabimo vse bližnje fante, da se našega praznika udeležite. Vsem fantom pa bomo o poteku naše prireditve poročali v »Kresu«. — Bog živi!

Šmartno ob Dreti

V veličastni poeziji, ob jutranjem svitu slavimo prvi pomladni praznik — praznik naše katoliške prosvete.

Sem od zagorskega Posavja, tja preko Pohorja in Podravja, gori čez divne Savinske planine čez trate visoke Menine-planine šine preko meglà in viharjev zlata jutranja zora, roditeljica novega dne. — Ta naravni prizor je podoba naše prosvete.

Ubrano zadonijo zvonovi jutranjico. Pojo v harmonijo mladosti, radosti in zdravja, pojo zmagovalstvo, pristrčno vabijo človeka na plan, da kot krona stvarstva proslavi Gospodov dan.

Da, ven v to naravo prelestno zahrepeni vsakdo. Ven, med zelene hribe in doline, na visoke planine. Ven na blagoslovljene poljane, v naše vasi, ob bujnih sadovnjakov obdane na pota romanja in procesij. Ven, kjer je kmečka prosveta, poezija narave, lepota domovine, a vse to le drobci slave nad vse veličastnega Boga.

Bratje, prijatelji! Tudi mi želimo, da je v naših srcih čisto in sveto, želimo, da nosimo v svojih dušah prosveto. Mi stremimo v prosvetni dan, ko stopi stražar slovenski na plan in z veselim srcem pozdravljamo: Bog živi!

Odkar je odlični prosvetni delavec celjske podzveze dr. Hanželič zanesel na podeželje športno-prosvetno idejo, da je izpopolnitev človeka najvišji cilj življenja, kaže tudi naš odsek dovoljno gibanje po teh načelih. Seveda je društveno delovanje odvisno pred vsem od sposobnega ter zavednega odbora.

Naš fantovski odsek šteje 15 članov in 20 naraščajnikov. Poleg predavanj sta bili doslej uprizorjeni dve igri. Za celjsko slavnost se pripravljala lepo število članov, še prej pa bomo imeli odsekovni nastop v domači vasi.

Članstvo si želi sosednjih bratskih tekmovalcev ter stavi upanje v prihodnje prireditve. Najboljšemu mladcu Lojzetu Tevžu, ki je tragično na splavu v Krškem postal žrtev dela, bodi ohranjen trajen spomin, kajti od rane mladosti je sodeloval v prosveti, bil je vzoren fant, ki so ga vsi ljubili! Bog živi!

Poznič Ivan.

lovšek. Mohorjeva knjižnica zv. 90., Strani 68.

Problemi filma. Pij XI. o kinu. Prevedel in s pripombami opremil dr. Ignacij Lenček. Naša pot XII. Strani 90. Zelo tehtno delo, ki bomo o njem še govorili.

Vse knjige toplo priporočamo, podrobne ocene bomo objavili v prihodnjih številkah.

UREDNIK SPOROČA

Casovno so dopisi nekoliko zaostali, ker sem jih radi preoblice snovi moral zadnjič odložiti. Pa se zato ne utrudite pisati, ampak sproti poročajte, kako živite in delate. Na zadnjih okrožnih svetih (jeseni) so bili določeni posebni okrožni dopisniki »Kresa«. Kaj so neki vsi že pomrli in je le kamniški ostal pri življenju, da se nič ne oglasi?

I. P., Šmartno ob Dreti. Zelo rad bi objavil osmrtnico br. Lojzetu Tevžu, pa v obliki, kakor si mi jo poslal, žal ni bila za tisk. Prav lepo bi se njegovo življenje in smrt dala opisati v nevezani besedi.

G. Jan—č: Oblika je pomanjkljiva, primer obrabljen, misel premalo globoko zajeta. Pa ne odnehaj, piši pa raje v nevezani besedi. Pozdravljen!

Medgorski (J. Th.): Po Tvojem nasvetu sem vse pesmi in prozo, ki si mi jo poslal v dveh pismih, odposlal »Našemu domu«. Poglej, ali bo objavljeno in kdaj.

J. V. M.: Članek o marksizmu sem za nekaj časa odložil. Morda boš želel spis ponovno pregledati, ko boš prebral papeško okrožnico o komunizmu (Divini Redemptoris) v celotnem pravilnem slovenskem prevodu z razlago prof. Aleša Ušeničnika, ki bo izšla te dni. Tudi Erjavčeva knjiga o komunizmu bo pripomogla k preglednosti članka. — Ostalo si med tem gotovo že prejel.

T. K.: Še dva Tvoja članka imam v predalu, pa ju kar odlagam od številke do številke. Premalo življenjska se mi zdita, občutka se ne morem znebiti, da sta preveč z viška zapisana. — Pa bosta morda prišla na vrsto.

F. Ž., Nova Štifta: Kar si poslal, niso pesmi, ampak proza. Povej iste misli v prosti, nevezani besedi in mi sestavek pošlji.

Nepodpisani je poslal zanimiv, pa precej nejasen članek brez naslova, ki v njem graja sedanje družabne razmere in stavlja predloge za preureditev družbe, države, vsega sveta. — Marsikatera trditev je resnična, sedanost je težka in bodočnost je nejasna, — pa zato ne smemo zgubiti vere in upanja in ljubezni. — Na koncu spisa pravi, naj se smejem norim mislim, pa naj povem, kako naj misli, da bo prav. — Preberi sestavke, ki smo jih letos in še prej objavljali o teh vprašanjih, vzemi tudi v roko papeške okrožnice, ki rešitev teh vprašanj podajajo — in hodi z glavo pokonci in krepko fantovsko vero po svetu!

Janko S. in Stanko P.: Pesmi »Kres« in »Lonkina smrt« ter »Večnega opomin«, »Jutro«, »Sanje« in »Brezup« ne morem objaviti, dasi bi jih rad. Po obliki niso zrele, pa tudi misli v njih so bolj šibke. Bog živi!

Vse ostale prosim potrpljenja. O polžu gre glas, da je sedem let lezel čez plot, pa je nazadnje še padel nazaj. Tako hudo v »Kresu« ne bo, pa bo vendar treba kaj časa počakati za objavo. Poleti mi popišite svoje zlete, dogodke v tujih krajih, da se razpoznamo z vso našo lepo zemljo, pa tudi malo po svetu sežemo. Bog vas živi vse!

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

r. z. z neom. z. - Ljubljana, Miklošičeva c. 6.,
v lastni palači,

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše.

NOVE VLOGE vsak čas razpoložljive obrestuje
po 4%, proti odpovedi 5%.

Domača slovenska zavarovalnica je **VZAJEMNA ZAVAROVALNICA** **v Ljubljani** v lastni palači ob Miklošičevi in Masarykovi cesti

Telefon 25-21 in 25.22.

PODRUŽNICE IN GLAVNA ZASTOPSTVA:

Celje, Maribor, Zagreb, Split, Sarajevo, Beograd.

KRAJEVNI ZASTOPNIKI

v vseh večjih krajih v Jugoslaviji in vseh župnijah v Slo-
veniji. Proračuni in informacije brezplačno in brezobvezno.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

Novo vloge	Din 50,000.000.-
Oproščene vloge, prenešene na nov račun	„ 60,000.000.-
Skupno stanje novih ulog	Din 110,000.000.-

NOVE VLOGE vsak čas IZPLAČLJIVE

Obrestna mera do 5 0/0.

Za vse vloge jamči mestna občina Ljubljanska.